

test: Bästa müslin för frukostbordet

Så utsätts svetsarna för livsfarlig gas

Möt arbetsmiljöbovarnas skräck

BYGGNADS arbetaren

FULLT DRAG

✓ **Byggföretagen skriker efter erfarna yrkesarbetare**

✓ **Vi visar jobbläget – yrke för yrke**

GOLVLÄGGARSPECIAL

✓ Claes – ensam med 4 000 kvadratmeter golv
✓ Ny prislista för golvläggarna – den första på tio år

NUMMER 1 | 20 JANUARI 2011 | www.byggnadsarbetaren.se

Starta det nya året med en varm nöjeskryssning!

Ta med kompisarna och tina upp i den mörka vintern. Ombord på vår nöjeskryssare Cinderella hittar ni Östersjöns hetaste dansgolv, den bästa underhållningen, populära artister och dansband. Ni kan också skämma bort er med mat och dryck till priser som gör det lätt att njuta lite extra.

Välkommen ombord!

Grupperbidande

Dygnskryssning med del i C4-hytt samt en Viking Buffet-middag inkl vin, öl, läsk och kaffe.

Från **310** kr/person.

Gäller t o m 31/3 2011 vid minst 10 vuxna, dock ej på specialkryssningar.

Bokningskod SKGRU.

Boka på tel 08-452 40 40.

Tips! Läs gärna mer om våra konferenser med fina priser på vikingline.se/konferens.

VINGLI

HET JOBBMARKNAD

16–21 Flera byggbolag i landet uppger nu att det är svårt att tag på bygnadsarbetare. Den yrkesgrupp som det är svårast att få tag på är vvs-montörer och på Bravida i Stockholm märks bristen tydligt. Vi har också kartlagt hur stor arbetskraftsbristen är bland åtta olika yrkesgrupper.

10–11 BYGGNYTT

Så bildas farlig gas när du svetsar

Därför dog svetsaren när han jobbade med fjärrvärmerör.

22–23 LÖNER

Här är företagspamparna som tjänar bäst

Finns din chef med på listan?

39 TÄVLING

Hamnar SM-bucklan hemma hos dig?

Tävla i Hammer the Nail.

30–33 PORTRÄTT

Kvinnan som sätter dit arbetsmiljöbovarna

Möt åklagaren Lotten Loberg.

35–37 TEST

"Den var som att äta sågspån"

Byggnadsarbetarens testpanel sågar och hyllar de olika müslisorterna.

24–27 GOLVSPECIAL

Golvläggarens ensamma kamp med 4 000 m²

24–27

Claes Pettersson, golvläggare i Linköping.

HENRIK WITT

39 TÄVLING

Blir det du som vinner den här pokalen?

PETER ÖNNESTAM

- 4 BODSNACK** "Vi ger bort en timme om dagen."
- 6 VINNARE #1** Han vann fototävlingen!
- 8 SJU FRÅGOR** Ex-svetsaren om språkets betydelse.
- 28 VINNARE #2** Byggnads revansch i Arbetsdomstolen.
- 38 GREJER&GREPP** Grejen som håller stegen på plats.
- 40 EFTER JOBBET** Här kan du testa hundspansåkning.
- 43 BILDKRYSS** Alltid i Byggnadsarbetaren.

REDAKTIONEN:

KATARINA CONNHEIM
reporter, arbetsmarknad
08-728 49 87 • 070-627 60 84
k.c@byggnadsarbetaren.se

KENNETH PETTERSON
chefredaktör, ansv. utgivare
08-728 49 70 • 070-607 56 97
k.p@byggnadsarbetaren.se

JOHAN SJÖHOLM
redaktionssekreterare
08-728 49 79 • 070-651 62 59
j.s@byggnadsarbetaren.se

PETER ÖNNESTAM
layoutansvarig
08-728 49 77 • 070-280 25 35
p.o@byggnadsarbetaren.se

CENNETH NIKLASSON
reporter
08-728 49 76 • 070-607 56 92
c.n@byggnadsarbetaren.se

PETER LEANDER
reporter (vik)
08-728 48 53 • 070-245 04 30
p.l@byggnadsarbetaren.se

NINA CHRISTENSEN
reporter, webbansvarig
08-728 49 69 • 070-246 87 06
n.c@byggnadsarbetaren.se

MARGITE FRANSSON
reporter, arbetsmiljö
08-728 49 74 • 070-607 56 89
m.f@byggnadsarbetaren.se

JENNY BERGGREN
reporter, arbetsrätt
08-728 49 72 • 070-664 49 00
j.b@byggnadsarbetaren.se

MISSA INTE!
SM-tävlingen i vårt webbspel
Hammer the Nail. Se s. 39.

FRÅGAN

Vad hoppas du av 2011?

Berner Rasmussen, 61 år, maskinreparatör, Landskrona

”Att jag kan trappa ner. Jag fyller 62 år och jag har ansökt om att få gå i delpension. Jag ska ta fritt två dagar i veckan. Jag har jobbat i över 40 år.”

Roger Isaksson, 47 år, vvs-montör, Skellefteå

”Att konjunkturen skjuter i höjden. Jag jobbar fackligt på heltid på YIT. 18 anställda blev uppsagda före jul när man la ner en hel serviceavdelning. Det var ingen rolig julklapp.”

Alexander Fräas, 21 år, snickare, Avesta

”Jag hoppas att det kommer att bli mycket jobb, att det blir ett rejält uppsving. Och att jag kommer i gång med träningen och går ner i vikt, det blir mycket gym och löpning.”

Dags för åtta timmars arbetsdag – på riktigt

■ I Sverige arbetar vi 40-timmarsveckor, åtta timmar om dagen från 6:45 till 16:00. Minus 15 minuter som vi betalt själva, säger ni. I praktiken blir det nio timmar.

Då säger ni så klart att vi har ju en timmes rast. Ja, just det, ni menar den tid per dag som vi sitter i en illaluktande, smutsig byssja med överfull papperskorg och vars golv täcks av gårdagens Metro under vintertid för att inte sockarna ska bli blöta då vi byter om på morgonen.

Ofta sitter vi långt ifrån bebyggelse och kan varken göra ärenden eller äta på lunchrestaurang under denna tid.

All tid på arbetsplatsen bör räknas som arbetstid.

I både Danmark och Norge har våra kolleger 37,5 timmars arbetsveckor, de spenderar inte en minut mer än 37,5 timmar på arbetsplatsen och de får betalt för 37,5 timmars arbete.

Är det inte konstigt att vi i Sverige inte säger ett ord om detta, att vi spenderar 32,5 arbetsdagar per år (7,5 arbetsdagar fler än hela vår semester) på arbetet, och detta på vår fritid helt av egen fri vilja och utan att kräva

en krona för det. Och vi som kämpar för några minuters arbetstidsförkortning per dag, och så ger vi bort en timma om dagen! Betänk att vi verkligen skulle ha 40 timmars

arbetsvecka, då hade vi börjat arbeta 6:45 och slutat 15:00

och fått samma betalning som vi har i dag. Och fått slippa sitta i bilköer i rusningstrafik och även hjälpa till att minska på själva rusningstrafiken, bättre för miljön och hälsan.

En del kanske skulle säga att då får arbetsgivaren rätt att styra din rast, men det gör de ju redan. Hur ofta kommer det inte material som ska in just

när vi ska på rast? Hur ofta planerar arbetsgivaren in en rast mitt under storgjutning?

Nej, det är dags att vi lär arbetsgivarna att räkna, för så länge vi inte kan få sex timmars arbetsdag så ska vi i alla fall ha vad som står på arbetsgivarintygen för en heltidsanställd, 40 timmars arbetsvecka.

SONNY ANDERSSON-RASK
Göteborg

Vi borde få betalt för att sitta i en illaluktande smutsig byssja under lunchen, tycker Sony Andersson-Rask.

SAXAT FRÅN WEBBEN

”De borgerliga partierna upp-träder som kapitalets lydiga lakejer, allt tyder på att man inte kommer att sluta förrän allt är sålt.”

TORD PERSSON

”Undrar i mitt stilla sinne hur det kommer att gå när den siste fyrtilialisten går i pension. Det är med sorg jag konstaterar att lejonparten av nästa generations byggnadsarbetare saknar arbetsmoral och yrkes stolthet.”

70-TALIST

”Åtta timmars arbete, åtta timmar fritid, åtta timmar sömn. Det var länge sedan arbetarklassen tog den striden och vann. Det är hög tid att börja se framåt och kriga för sex timmar.”

PAUL FROYD

Facket måste vara mer i skolan

■ Facket har missat en massa medlemmar på att inte vara ute där de nya medlemmarna finns, i skolorna. Att facket bara visar sig skulle nog locka mycket intresse, för det är många som inte vet vad facket gör.

När jag själv gick i bygggymnasiet kom facket först i trean. Det är viktigt att möta folket som ska ut i arbetslivet och förklara varför man ska vara med och ta hand om varandra.

ANTON CAJANDER

Vem arbetar facket för?

■ Skärpning! Diskussionen om medlemstapp och vad vi ska göra uppdateras ständigt. Hur ska vi få in unga fräscha tankar och medlemmar? Har avdelningarna en del i tappen?

Min erfarenhet är att facket delvis tappat sin ställning gentemot medlemmarna på grund av ren ignorans. För att klargöra krävs en redogörelse från verkliga livet: En lärling ringer sin avdelning oroad och frågvis. Första frågan han får är vilket företag han ringer från? När lärlingen svarar kommenterar berörd fackanställd att ”det företaget har vi inga problem med, chefen där är en riktigt bra kille”.

Efter detta är nivån redan satt och lärlingen utpekade som en gnällspik.

Vilket förtroende får en ung nybakad kille för sin medlemsavgifts avlönade förtroendepersoner av detta beteende? Vem arbetar fackföreningen för egentligen?

ANDREAS ÅBERG

LEDARE

Nu vänder det uppåt – igen

Vi glömmet snabbt, är det någon som minns vintern för två år sedan, 2009? Det var det året som dåvarande arbetsmarknadsministern Sven Otto Littorin utnämnde till ett "skitår". Tänk så rätt han fick. De flesta "bedömare" framför mikrofonerna och tv-kamerorna tyckte och trodde också lika dystert om framtiden, vilket spädde på domedagsstämningen.

Nu har det vänt och nu har vart tredje byggföretag svårt att få tag i kunnigt byggfolk. Norden har återhämtat sig snabbast efter den globala finanskrisen. Allra bäst går det för Sverige, konstaterar Sveriges Byggindustrier, BI, i sin senaste konjunkturprognos som kom i december.

» Allra hetast är marknaden för vvs-montörer, betongarbetare och kranförare.

BI räknar med att byggandet ska öka med fem procent under 2011. Men det återstår fortfarande en hel del innan byggandet är tillbaka på samma nivå som före finanskrisen.

Samma optimistiska bild ger konsultföretaget KPMG i en rapport som bygger på intervjuer med 140 chefer i byggföretag i 25 länder. Även i den prognosen ligger Norden i topp. Vår egen rundringning till ett femtontal byggbolag över hela landet visar emellertid på stora lokala skillnader. Som vanligt är det i storstäderna det byggs mest.

ALLRA HETAST ÄR MARKNADEN för vvs-montörer, betongarbetare och kranförare. Undantaget är den avgjort största yrkesgruppen, träarbetarna, där det i princip råder balans mellan tillgång och efterfrågan på kunniga yrkesarbetare.

Förhoppningsvis ljusnar det också för alla unga som är på jakt efter en lärlingsplats.

På vår webbplats www.byggnadsarbetaren.se (jobb/praktiksök) har under hösten ett trettiotal ungdomar sökt lärlingsplats. På sidorna 16–21 kartlägger vi konjunkturen för byggfolk – yrke för yrke. Och nu är det superdrag i branschen igen.

Så passa på och njut, tids nog vänder det igen.

Kenneth Petterson, chefredaktör

ROBUST SVENSK KVALITET

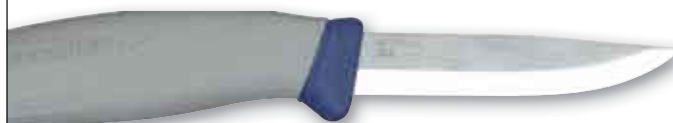
Stämkniv. Blad av kolstål.

Montörskniv. Blad av kolstål.

Allroundkniv. Blad av kolstål.

Allroundkniv. Blad av rostfritt stål.

Fler specialknivar ur Craftline-serien finns på www.moraofsweden.se.

Originalt sedan 1891

MORAKNIV®

MORAKNIV® är ett registrerat varumärke och har använts för knivar från Mora of Sweden, tidigare KJ Eriksson och Frosts Knivfabrik, sedan 1891. Köp originalet.

2 TUM

För ett fantastiskt gensvar i vår

årliga jultävling Hitta tomtarna. Brevlådan har svämmat över av svar. Och vi lovar fler spännande tävlingar under året som kommer. Se mer på sidan 39!

För nya snömoln! Vi fick en härlig vit jul, men den är över nu. Nu räcker det! Låt oss få jobba och ha det bra, i stället för att skotta, skotta, skotta.

Paul och Jimmy i nr 1, 2010.

Nu jäklar ska jag göra en Paul och Jimmy

KOM IGEN NU! Nu är det dags att göra en "Paul och Jimmy", byggnadsarbetarna vi skrev om för precis ett år sedan.

Vi testade deras fysik på Bosöns idrottscenter. Sedan underkastade de sig ett tufft träningsprogram för att komma i byggform. Jag struntar i testerna. Vet redan alltför väl att jag är långt, långt ifrån toppformen. Den jag hade som ung elitsatsande tennis-spelare.

Har precis fyllt 36. En läskig ålder, närmare 40 än 30, och ännu mer deprimerande, närmare 50 än 20! Tiden för att nå den där absoluta toppformen börjar att rinna ut, för varje dag som går. Jag tänker inte vänta längre. Nu är det slut på ursäkter. Jag snackar eye-of-the-tiger-satsning här, med råa ägg till frukost och hård konditions- och styrketräning. (Okej, jag kanske kokar dem ibland.)

DEN ISKALLA LUFTEN STICKER i lungorna. Tunga fötter försöker förgäves få fäste i snömodden. Halkar runt på de dåligt plogade gång- och cykelvägarna. Så ser årets första löprunda ut och jag känner hur tigerblicken falnar i mina ögon. Men jag fortsätter att

» **Nu är det slut på ursäkter. Jag snackar eye-of-the-tiger-satsning här, med råa ägg till frukost.**

sätta den ena foten framför den andra, hur trögt det än går. Sakta börjar kroppen vänja sig och snart hittar jag ändå någon sorts rytm.

Någonstans väcks gamla minnen till liv. Minnen av honom med Stefan Edberg-planschen i pojkrummet. Han som drog på sig löparskorna sent en fredagskväll, medan klasskompisarna redan var packade på stulen sprit ur någon förälders barskåp. Kommer ihåg exakt hur rundan jag sprang såg ut. Hur det tog emot i början, på gångvägarna genom villa- och radhusområdet. Hur rytmen kom, lagom tills vägen vek ner genom dalen, där inga gatlyktor lyste. Hur det kunde vara bäcksvart där och allt du hörde var dina andetag och allt du såg var svarta konturer. Innan mörkret bröts av ljusen från lägenheterna på höjden.

Kommer ihåg allt det där, här där jag springer på helt andra gång- och cykelvägar, genom helt andra radhus- och villaområden.

Minnena ger kraft, påminner mig om den jag var, den jag fortfarande vill vara. Någon med drömmar. Någon med tigerblick. ♦

PETER ÖNNESTAM – layoutansvarig

YOUTUBE-KLIPPET

Snön får arenans tak att kollapsa

■ En snöstorm fick det luftfyllda taket på Metrodome-stadion i Minneapolis, USA, att kollapsa. Se de spektakulära bilderna inifrån arenan.

FÖR ATT SE KLIPPET:

Klicka på länken på www.byggnadsarbetaren.se

TIPSA OM KLIPP! p.o@byggnadsarbetaren.se

Vinnarna i tomtetävlingen

Årets tomtetävling har varit enormt populär. Ur den stora högen av tävlingsbidrag drog vi följande vinnare.

1:a pris: presentkort 500 kr på valfritt byggvaruhus

Per Svanfors, Landvetter.

2:a–4:e pris: kokbok + dubbeltrisslott
Ingvar Eriksson, Degeberga; Ola Pettersen, Åkerstykkebruk; Olof Lundberg, Gävle.

5:e–10:e pris: dubbeltrisslott
Stig Eriksson, Enköping; Tommy Pedersen, Malmö; Curt Lundmark, Ursviken; Evald Erlandsson, Nättraby; Tommy Mej-säter, Näshulta; Ingrid Andersson, Oxie.

I denna jättehög hittade vi vinnarna.

Grattis! Priser kommer på posten. Stort tack till alla som deltog.

TEGERA® 295 VATTENTÄT

TEGERA® 6282

GE KYLAN EN MATCH

Kylan slår till när du minst anar det. Slå tillbaka i år! Med hjälp av sköna TEGERA® vinterhandskar från Ejendals håller du dig varm och säker. En del vill ha handskar som syns, andra vill ha diskreta. Någon föredrar latex, för vissa är läder det som känns bäst. Välj ditt hemliga vapen, och ge kylan en match. Se bara till att det står TEGERA på handsken.

VEM: TORGNY KARNSTEDT **AKTUELL:** HAR GIVIT UT EN ROMAN MED BYGGANKNYT-
ÅLDER: 58 **YRKE:** FÖRFATTARE, FÖRELÄSARE, FD SVETSARE
NING, FÖRELÄSER FÖR BYGGELEVER OCH
BYGGNADSARBETARE OM VIKTEN AV LÄSNING.....

”Ett helvete utan språk”

PRIVAT

Den före detta svetsaren Torgny Karnstedt har varit författare på heltid i drygt 20 år. Han har hittills hunnit med tio böcker och är nu aktuell med ”Tro, hopp och jävelskap”.

1. Läsförståelsen har sjunkit och klasskillnaderna i vilka som har bäst och sämst läsförståelse är allt tydligare. Vad betyder det?

– En katastrof. Barn växer upp utan sagor, utan berättare. I dag känner man inte till helvetesgapet i Ronja Rövardotter, men helvetesgapet i samhället lär man bli varse när man kommer ut där utan språk. Det är en tuff värld och för att kunna parera måste man ha ett språk.

2. Du föreläser för elever på bland annat byggprogram. Vad får du för bemötande?

– Jag samlar dem till stora berättarshower och alla får skriva en text. De undrar varför de ska behöva lyssna på en trist gubbe, sen säger de att det var ”galet bra”.

3. Du föreläser också för vuxna i projektet ”Läs för mig, pappa”. Skulle byggbranschen förändras om arbetarna läste mer för sig själva och sina barn?

– Ja, på flera sätt. Många fler skulle kunna förhandla och ta för sig. Dessutom skulle de bli förebilder för sina barn. Särskilt pojkar skulle må bra av läsande farsor.

4. Är det självklart att böcker är en bättre nyckel till språket än film, tv eller musik?

– Ja. Nästan alla som har läst en bok och sett filmen har fällt kommentaren ”boken var bättre”. Det är huvudet som är bättre. Hjärnforskare har sagt att när vi tar emot färdiga bilder intar hjärnan ett viloläge som liknar sömn. När vi läser aktiveras hela skallen.

5. Vad vill du rekommendera den läsovane?

– Ljudböcker är fantastiska. Man kan gott lyssna på en bok, när man kommer in i det händer det grejer. Man kan gott läsa med ögonen också, det är en prioriteringsfråga.

6. Vad händer med dig när du läser en bra bok?

– Jag får kraft och energi. Det är en njutning, man får idéer och perspektiv på livet.

7. I din nya bok ”Tro, hopp och jävelskap” jobbar två fäder på byggen. Den som jobbar svart faller och skadar sig. Den andre demonstrerar med facket. Vad vill du säga med det?

– Det är till det yttre ett svart och ett vitt porträtt, men sedan händer det saker. Jag vill visa att människor kan förändras, att man har både ont och gott i sig.

JENNY BERGGREN

PETER HAGMAN OM VINNARBILDEN: "Bilden är tagen vid kajen längst ut på Kvarnholmen (Stockholm) och vi höll på med ett rivningsarbete av gamla silor som stod där ute en gång i tiden. Jag jobbar på Edins Kranar som kranbilschaufför. Har även jobbat som rivare och tornkranförare. Det bästa med att jobba som chaffis är friheten och att jag kan ha min hund med mig, ett underbart sällskap när det är långa dagar. Tyvärr råkade jag ut för en olycka i arbetet och är för stunden utförsäkrad och sjukskriven, vilket är en dålig kombination."

Grattis Peter, du tog bästa bilden!

■ Kranbilsföraren **PETER HAGMAN** är vinnaren av Byggnadsarbetarens tävling som gick ut på att fotografera sin maskin eller sitt verktyg.

Redaktionens motivering: "Fotografen har verkligen lyckats få fram sin maskins helt unika egenskaper. Kranbilen går dit ingen annan når. Den dramatiska miljön förstärks av det låga perspektivet. Extra plus för den dynamiska kompositionen, där kranbilen placerats längst ner till vänster och

kranarmen skär diagonalt genom bilden." Ett presentkort på ett bygghus (500 kronor), ett exemplar av Klara Dessers kokbok "Fina, feta fiskar", en dubbeltrisslott och en t-shirt är på väg ...

Redaktionen vill även tacka alla andra tävlande. På nätet kan ni se fler bidrag. Fortsätt att skicka in byggbilder – direkt på nätet under "Läsarbilder" eller till p.o@byggnadsarbetaren.se.

Så blir svetsning en

RISK FÖR ATT GIFTIG KOLMONOXIDGAS BILDAS VID GASSVETSNING I FJÄRR

Gassvetsning i fjärrvärmerör kan bli en dödsfara. Orsaken är att höga halter av den giftiga gasen kolmonoxid bildas, visar en ny utredning.

Riskerna uppstår också vid lödning.

Vvs-montörer och svetsare riskerar att utsättas för livsfarliga halter av den giftiga gasen kolmonoxid, då de arbetar med gassvetsning i kulvertrör. Det visar en ny utredning som IVL Svenska Miljöinstitutet har gjort.

– Kolmonoxidhalten kan bli så hög att den innebär risk för akuta skador och död, om det svetsas under en längre tid och avluftningen sker i ett mindre och dåligt ventilerat utrymme, säger Bengt Christensson, från IVL Svenska Miljöinstitutet, som gjort studien.

RESULTATET GER en förklaring till hur flera uppmärksammade och allvarliga olyckor kunde inträffa. I den allvarligaste omkom 23-årig licenssvetsaren Jesper Ovemyr i samband med avluftning.

I samtliga fall hade svetsarna arbetat med gassvetsning i rör för fjärrvärme eller fjärrkyla. Då används acetylengas som under arbetsprocessen omvandlas till kolmonoxid. Koncentrationerna inne i rören kan bli mycket höga, visar studien.

– Man har känt till att acetylen-gas kunnat ge kolmonoxid i små doser, men ingen har vetat att det ibland kan vara ett livsfarligt problem, säger Bengt Christensson.

I studien, som gjorts på uppdrag av Svensk Fjärrvärme, mätte han hur mycket kolmonoxid som bildas vid gassvetsning. Gasen uppstår inne i rör i samband med svetsning.

Allra högst var koncentrationerna av gas i rören då rörändarna inte var öppna. När rören sedan avluftas är koncentrationerna av den farliga gasen som kommer ut mycket höga. Men det läcker även ut kolmonoxid i luften från svetsning.

För allvarliga olyckor krävs en kombination av flera faktorer. Till exempel stängda rör, svetsning av flera skarvar och avluftning i ett begränsat utrymme med dålig ventilation.

GASSVETSNING ÄR den vanligaste arbetsmetoden vid svetsning i rör för fjärrvärme och fjärrkyla.

– Det är oerhört viktigt att ha fått en förklaring till vad som låg bakom olyckorna. Då har vi också möjlighet att skydda oss. Det absolut viktigaste är att luften måste ledas ut utomhus från utrymmena där svetsarna är och arbetar, säger Gunnar Wigens-tam, huvudskyddsombud på NVS.

Men riskerna finns också vid andra arbetsmoment då acetylengas används, som vid lödning, visade testerna.

– Också här blev det höga halter av kolmonoxid. Men just vid lödning vet vi mindre om riskerna, säger Bengt Christensson som nu vill utreda riskerna vidare vidare.

MARGITEFRANSSON

FLERA ALLVARLIGA OLYCKOR

■ I oktober 2009 dog en 23-årig licenssvetsare i Tranås i en olycka i samband med avluftning av fjärrvärmerör. Samma månad fick en annan svetsare allvarliga skador vid

samma arbetsmoment vid en ishall i Kumla.

■ 2008 skadades en montör vid en liknande olycka i Hässelby. Alla hade utsatts för extrema halter

Uppåt på byggmarknaden

■ Tre procent i år och fem procent nästa år. Det spår Sveriges Byggindustrier att bygginvesteringarna kommer att öka i sin senaste konjunkturprognos. Det innebär att utvecklingen på den svenska byggmarknaden ser ljusare ut än utvecklingen i hela Norden. Sverige blir det enda nordiska land där antalet sysselsatta inom bygg ökar mellan 2009 och 2011. Det är en stark uppgång inom bostadssektorn som driver på utvecklingen.

Konkurserna ökade under 2010

■ Konkurserna i byggbranschen ökade under 2010 jämfört med 2009. Uppgången landade på fyra procent. Totalt för samtliga branscher noterades en nedgång på tio procent. Trots att det ser bättre ut för byggbolagen är branschen en av få som under 2010 redovisar ett ökat antal konkurser. Med enligt de prognoser som finns så ser det ändå bra ut för 2011..

dödsfälla

VÄRMERÖR

ANDERS G. WARNE

”Jag är medveten om riskerna så jag tänker på att jobba i ventilerade utrymmen”, säger Sune Lundvall, vvs-montör inom NVS, som här svetsar med gassvetsning i rörschakt.

av kolmonoxid, när vatten släpptes på och gasen kom ut ur rören.

■ Kolmonoxid som också heter koloxid är en giftig, färglös och luktlös gas som bildas vid ofull-

ständig förbränning av kolhaltiga ämnen. Den är livsfarlig eftersom den gör att syretillförseln till kroppens vävnader drastiskt försämras.

Byggnads har tappat 1 840 medlemmar

■ Byggnads fortsätter att förlora medlemmar. Antalet yrkesaktiva medlemmar som betalar hel avgift var vid årsskiftet nere på 73 692, en minskning med 1 840 personer under året. Totalt har förbundet nu 110 348 medlemmar. Trots nedgången under året har medlemssiffrorna stabiliserats. Under de senaste två åren har antalet yrkesaktiva medlemmar pendlat kring 75 000, med endast en långsam dragning nedåt.

Bara för dig och dina arbetskamrater!

Välj Folksam-LO Pension. Du får dina pengar placerade i en generationsfond som anpassas efter din ålder, samtidigt som avgiften blir lägre.

Du får ett enkelt sparande och behöver inte själv vara aktiv och sköta placeringarna.

 Folksam-LO Pension

www.folo.nu | 020-414 414

80 procent av fondväljarna valde Folksam-LO Pension. Detta när privatanställda arbetare fick välja förvaltare för sin avtalspension.

Byggnads nya regioner i gång

Byggnads ska gå från 24 avdelningar till elva storregioner från årsskiftet 2011/2012. Men redan från den 1 januari är tre regioner – Småland-Blekinge, Norrbotten och Västerbotten – på plats.

Avdelningarna Sydost, Kalmar och Jönköping slås samman till regionen Småland-Blekinge. Även avdelningarna Piteå-Skellefteå, Norrbotten och Umeå formar om sig till regioner. Piteå-Skellefteå delas så att Piteå tillsammans med den nuvarande Norrbottensavdelningen bildar region Norrbotten, och Skellefteå tillsammans med Umeåavdelningen bildar region Västerbotten.

Piteå-Skellefteåavdelningens kassör Henry Larsson säger att

förändringarna inte kommer att påverka medlemmarna nämnvärt. Kontoren kommer att ligga kvar där de ligger i dag, men ombudsmännen kommer att få jobba över nya områden. Faktum är att just Piteå-Skellefteå var motståndare till omorganiseringen vid kongressen i somras. Byggnadsarbetaren följde avdelningens kongressombud Mikael Öhlund som sa att den nya organisationen skulle drabba avdelningen hårt.

Att avdelningen nu är tidigt ute med att faktiskt genomföra de förändringar som man inte lyckades stoppa förklarar kassören Henry Larsson med att avdelningarna har tidigare erfarenheter av sammanslagningar. Det är bara fem år sedan Piteå och Skellefteå gick samman i en avdelning. Syftet med omorganisationen är att spara pengar.

JENNY BERGGREN

Älvsbyhus slarvade med ställningar

Arbetsmiljöverket förbjuder Älvsbyhus att fortsätta bygga nya hus i Sverige, tills företaget uppfyller gällande säkerhetskrav på byggställningar. För ett par månader sedan gjorde Arbetsmiljöverket en inspektion av ett husbygge i Upplands Bro.

I ett första skede saknades ställning helt, därefter användes en hängställning som inte uppfyllde kraven, säger Anna-Carin Nordlund, inspektör på Arbetsmiljöverket.

Detta gjorde att Arbetsmiljöverket utfärdade ett förbud för Älvsbyhus att bygga där fallhöjden är mer än två meter om inte reglerna om godkända byggställningar uppfylls. Förbudet har gällt från den 23 november.

Alla ska ha rätt till tak över huvudet på sin arbetsplats!

Vi har byggtält som skyddar både dina anställda och verktyg i alla väder.

EVEXXUM™

0140-18080 info@evexxum.se www.expotent.se

NÄTFRÅGAN

JA, det är ett perfekt sätt att ta tag i mitt liv: **25%**

Har du avgett något nyårslöfte i år?

NEJ, ingen lyckas väl någonsin hålla ett nyårslöfte: **75%**

Nästa fråga: Vilken är den bästa byggfrukosten?

RÖSTA PÅ WWW.BYGGNADSARBETAREN.SE

Arbetslösheten vänder uppåt

Under november 2010 var 4,6 procent av medlemmarna i Byggnads a-kassa öppet heltidsarbetslösa.

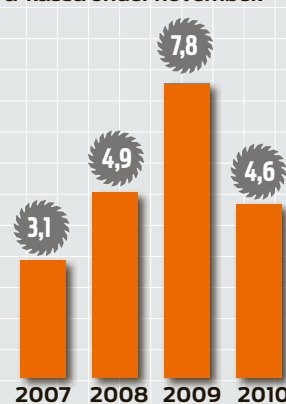
Det är en minskning jämfört med november 2009 då motsvarande siffra var 7,8 procent.

Novembersiffrorna visar dock på en ökning jämfört med hur det sett ut under hösten 2010.

Utöver de 4,6 procent som var öppet arbetslösa deltog 3,4 procent i program med aktivitetsstöd i november.

ARBETSLÖSHETEN

Siffrorna gäller arbetslösa medlemmar i Byggnads och Målarnas gemensamma a-kassa under november.

KÄLLA: ARBETSFÖRMEDLINGEN

228

Så många anställda i byggbranschen fick varsel om uppsägning under november. Det är nästan en halvering jämfört med november 2009, enligt Arbetsförmedlingens statistik.

I november 2009 fick 418 personer i byggbranschen varsel om uppsägning.

Riktigt kraftigt blir minskningen om man backar tiden ytterligare ett år. I november för två år sedan var de varslade nämligen så många som 2 145, snudd på tio gånger så många som i år.

TEC7

UNIVERSALPRODUKT TILL FOGNING, LIMNING OCH TÄTNING.

Tänk kvalitè, miljö och ekonomi.

RELEKTA
Tlf 031-135490

Du hittar 7-produkterna i Bygg-, Järn- och Färgfackhandeln. Se återförsäljarlista på www.novatech.nu

Ingen ska behöva förfrysa på jobbet

Vargavintern är här. Men du ska inte behöva riskera att bli nedkyld, sjuk eller förfroren.

– **Arbetsgivaren är skyldig att ta fram skyddsutrustning mot kylan och det är individen som sätter nivån, säger Ulf Kvarnström, ombudsman på Byggnads.**

Enligt arbetsmiljölagen, ska arbetsgivare ”vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagen utsätts för ohälsa.”

– Detta står klart och tydligt i paragraf två i arbetsmiljölagen. Det kan i praktiken innebära att arbetsgivare nu måste införskaffa rejäla vinterstövlar, vindoveraller, mössor, ansiktsskydd, eller annan utrustning till sina anställda, kläder som skyddar mot kyla, säger Ulf Kvarnström, ombudsman på Byggnads förbunds-kontor.

I REGELVERKET FINNS ingen nedre ”koldgräns”, då arbetsgivaren är skyldig att börja erbjuda skyddskläder.

Det är i stället den enskilde individens behov som ska styra. Individer fryser olika lätt och behoven styrs av vilken typ av arbete det handlar om.

– En byggnadsarbetare som är i rörelse behöver inte lika mycket skyddande kläder som en som sitter på ett tak och spikar pappspik.

Det är situationen som avgör. Det är också väldigt individuellt hur fort en person riskerar att bli nedkyld, individen sätter nivån, förklarar Ulf Kvarnström.

Specialkläder, till exempel dyra vindoveraller för särskilt köldutsatta platser, brukar man i regel turas om att använda beroende på vem som ska göra jobbet.

– När det gäller mer ordinarie personliga vinterkläder, ska arbetsgivaren tillhandahålla yttermateriale, alltså de utvändiga skyddskläderna.

SOM ANSTÄLLD bör man vända sig till sin närmaste chef och lämna förslag till lösningar om man fryser på jobbet.

Det normala är att varje chef har till uppgift att sköta arbetsmiljön. Om chefen inte lyssnar kan man gå till skyddsombudet på arbetsplatsen.

I vissa lägen kan det vara nödvändigt för arbetsgivaren att erbjuda möjlighet att ta mikro-pauser inomhus.

– Ibland måste man helt enkelt få gå in. För att ansikte och händer ska tina upp, säger Ulf Kvarnström.

ENLIGT Arbetsmiljöverket bör arbetsgivaren ta till ”organisatoriska förändringar” som byte av arbetsuppgifter, sänkning av arbetstakten, och förskjutning av arbetstiden, om arbetstagnarna fryser.

NINA CHRISTENSEN

ANDERS G WARNE

Kallt vid bygget av Arenastaden i Solna, Stockholm.

KOMMENTERAT PÅ NÄTET

”Det är skrämmande att det inte finns en nedre koldgräns längre. Hur långt ska det behöva gå innan någon förfryser sig eller fördärvar sina luftrör. Det är fina ord om att arbetsgivaren ska tillhandahålla extra skyddskläder. Men fungerar det? Är det lämpligt att gå ut och jobba i 20 graders kyla?(...)” **HASSE HVIED**

”Min far var på Gotland under kriget med temperaturer runt 40 minus (...) och jag hörde aldrig honom klaga på att det var kallt. Vad har hänt med svenskarna? Gnäller för minsta lilla (...)” **BOB**

Den hårda vintern försenar byggprojekt

Snön och den hårda vintern ställer till med problem på landets bygg-arbetsplatser. Flera projekt riskerar att försenas.

För andra vintern i rad drabbas byggbranschen av en ovanligt hård

vinter. Snön tvingar byggnadsarbetarna att ägna mer tid åt att bland annat skotta snö, vilket leder till att tidsplanerna blir svåra att hålla. Ett annat moment som leder till förseningar är att det måste byggas intäckningar inför gjutningar då det krävs värme för

att kunna gjuta. Enligt Dagens Nyheter (DN) har vägprojekt stoppats i väntan på mildare väder.

– Tvärleden i Skåne hade vi tänkt göra mer färdig än vi kunnat göra. Nu har vi stängt igen och det kan bli att vi går lite på halvfart i januari och februari,

säger Thomas Lidberg, chef för NCC Infra till DN.

För byggbolagen innebär kylan högre kostnader och det finns risk för att de kan drabbas av böter om de inte lyckas slutföra projekten i tid.

CENNETH NIKLASSON

HALLÅ DÄR!

PER-ERIK JOSEPHSON

Professor i byggandets management på Chalmers i Göteborg som har lett en studie som visar att vvs-montörer spenderar mycket tid på jobbet.

Studien visar att 35 procent av vvs-montörens dag är väntan, spilltid och andra tidsförluster. Varför spenderar vvs-montörer så mycket tid på jobbet?

– Skälet till stora tidsförluster ligger i första hand i planeringen, snarare än enskilda individers beteende. Byggprojekten är också komplicerade projekt och det är mycket som ska samordnas.

För drygt tjugo år sedan var tidsförlusterna inte lika stora. Vad är det som har hänt?

– Materialet som monteras är i dag mer förtillverkat, vilket gör att det krävs mer förberedelse på plats. En annan förklaring är att det är fler aktörer på arbetsplatsen som ska samsas än för 20 år sedan.

Hur ska vvs-montörer bli bättre på att inte spilla så mycket tid?

– Att byggentreprenören tar större hänsyn till varje enskild aktör, även till vvs-montören. En annan viktig fråga är ledarskap och att synliggöra montörens arbete.

Hur kan vvs-företagen synliggöra vvs-montörens arbete?

– Att uppmärksamma det som de gör. Det räcker att någon säger "det där gjorde du jätteviktigt bra."

KATARINA CONNHEIM

ANNA SIMONSSON

"Jag har fått ett enormt stöd från arbetskamrater, politiker och även av vd:ar på andra bolag i byggbranschen", säger Calle Fridén.

FÖRTAL

Enligt lagboken är det inte möjligt för företag, organisationer och andra så kallade "juridiska personer" att stämma någon för förtal. De kan helt enkelt inte vara utsatta för förtal. För att det ska vara möjligt krävs det att man är en människa. Så Botryggs hot om stämning för förtal mot Calle Fridén hade inget stöd i svensk rätt.

Bloggar-Calle hotades av stämning för förtal

Byggbloggaren Calle Fridén hotades av stämning för förtal av Botryggs vd Michael Cocazza. Byggföretaget drog sedan tillbaka stämningen.

– Jag hade aldrig backat i den här frågan, aldrig i livet, säger Calle Fridén.

Det var i mitten av december förra året som Calle Fridén publicerade ett inlägg på den egna bloggen efter en olycka på Botryggs byggarbetsplats i Hammarby Sjöstad i Stockholm. Calle Fridén var kritisk mot Botrygg och skrev bland annat: "att företag som skiter i

säkerheten får existera är rent bedrövligt – hur bra känns vinsten för Botrygg om nån dör på kuppen?"

Några dagar senare fick han ett mejl från Botryggs vd Michael Cocazza som ville att han skulle revidera eller plocka bort texten från bloggen. Något som Calle Fridén inte gick med på.

– Jag vägrade, men erbjöd honom att gå i svaromål. Men det ville han inte, säger Calle Fridén.

EN KORT TID därefter kom det ett nytt mejl från Botrygg med en stämningsansökan där bolaget krävde att han skulle plocka bort blogginlägget. Om inte skulle företaget stämma honom för förtal.

Men någon stämningsansökan lämnades aldrig in. I stället backade bolaget från hotet.

– Det har blivit en höna av en fjäder, men jag tycker ändå att han överdrev kraftigt när han i bloggen hävdade att vi skiter i arbetsmiljön. Det är lite väl magstarkt och dessutom inte sant, säger Michael Cocazza.

– Jag förstår inte hur Cocazza tänker. Han borde bemött mitt inlägg genom att säga att de är medvetna om bristerna och att företaget gör allt för att arbetsmiljön ska bli bättre. Men han valde konfrontationslinjen och påstår att jag ljugar, säger Calle Fridén.

CENNETH NIKLASSON

Lurades på 50 000 kronor

De tre estniska byggnadsarbetarna, som har arbetat i Sverige, har fortfarande inte fått sina löner. Arbetsgivaren är skyldig dem 50 000 kronor.

De tre byggnadsarbetarna kom till Skåne i augusti förra året och var lovade åtta euro i timmen. De var anställda av ett estniskt företag, men blev lurade. Det estniska företaget är nu skyldigt

dem 50 000 kronor. De tre arbetarna åkte tillbaka till Estland före jul, men har fortfarande inte fått några pengar.

Byggnads Syd har kollektivavtal med huvudentreprenören Reppu Entreprenad, men inte med den estniska underentreprenören, där arbetarna var anställda.

Byggnads i Skåne har träffat huvudentreprenören Reppu Entreprenad i början av januari. Enligt Roland Ljungdell, ordfö-

rande i Byggnads i Skåne, uppger Reppu Entreprenad att företaget har betalat underentreprenören samtliga fakturor utom en enda. De ska träffas snart igen för att Reppu Entreprenad ska kunna visa upp kvitton på utbetalningarna. Det estniska företaget skyller på att lönen uteblivit på grund av man inte fått pengar från Reppu Entreprenad.

CENNETH NIKLASSON

JENNY BERGGREN

Byggnads och Bravida fortsätter att strida

Byggnads och Bravida fortsätter att tvista om förutsättningarna för fackligt arbete. Företaget drar tillbaka en stämning men har gett förtröendemannen Anders Forsström fyra erinringar för fackligt arbete.

I början av 2010 sa vvs-företaget Bravida upp ett antal anställda i Göteborg på grund av arbetsbrist. En av dem som skulle sägas upp var Anders Forsström som är Byggnads sammankallande mb-ledamot på fyra nivåer i företaget. Byggnads la ett tolkningsföreträde som stoppade uppsägningen, eftersom Anders Forsström har en sådan betydelse för det fackliga arbetet att han ska undantas från

turordningen enligt förtröendemannalagen.

Bravida anser att han inte har en sådan funktion som lagen avser och stämde därför Byggnads för tolkningsföreträdet. Men nu har man alltså dragit tillbaka stämningen. Hur det kommer sig vill företagets divisionschef Staffan Pahlsson inte kommentera.

ANDERS FORSSTRÖM har alltså kvar anställningen, men under december har han fått fyra skriftliga erinringar från företaget. De gäller främst att han, på Byggnads inrådan, inte sökt om ledighet för fackligt arbete på det sätt som företaget önskar.

Byggnadsarbetaren nr 2, 2010.

Bravida slutar med en upplysning om att hans beteende kan leda till uppsägning eller avsked. Byggnads har kallat till förhandling om erinringarna.

Konflikten är i grunden inte ny. Våren 2008 stämde Byggnads Bravida för trakasserier av Anders Forsström. Arbetsdomstolen friade dock företaget i början av 2010.

JENNY BERGGREN

Platschef dömd efter dödsolycka

■ Dagsböter, villkorlig dom, företagsbot och skadestånd. Det är de rättsliga följderna av en dödsolycka som skedde på ett bygge i Västerås, februari 2009.

1,9 ton tunga pelare lyftes på plats med hjälp av lyftöglor som skruvades fast i pelarnas topp. Men en pelare var inte säkrad när lyftöglan brast. Pelaren föll och träffade snickaren Sonny Levén som omkom.

Domen innebär att NCC:s platschef ska betala dagsböter på sammanlagt 25 600 kronor för att lyftöglorna var underdimensionerade. Platschefen får även en villkorlig dom. Domen innebär också en företagsbot på 400 000 kronor. NCC ska även betala skadestånd på 25 000 kronor vardera till fyra av den omkomne mannens anhöriga.

100 ÅR AV INNOVATION!

Våra produkter ger dig snabbare arbetsmetoder, bättre ergonomi och arbeten som håller. Vi gör dig bättre helt enkelt.

Bostik

■ FIX & FOG

Fix, fog och tätskikt för säkra och godkända badrum.

■ SPACKEL

Spackel för jämnare ytor med mindre efterbehandling.

■ LIM

Lim som förenklar ditt arbete.

■ FOG & TÄTNING

Fogar och tätningar som sparar energi och pengar.

En tredjedel av alla byggbolag har svårt att få tag i personal. Bristen på yrkesarbetare börjar nu bli ett problem på landets byggen. Det visar en rundringning som Byggnadsarbetaren har gjort till ett femtontal byggbolag.

TEXT: CENNETH NIKLASSON **FOTO:** FOTOLIA, ANDERS G WARNE

SUPER

NU SKRIKER FÖRETAGEN EFTER ERFARNA BYGGNADSARBETARE

VI KARTLÄGGER BEHOVET –YRKE FÖR YRKE

DRAG!

NÄSTA SIDA
**Se behovet
i just ditt
yrke**

SÅ HETA ÄR ...

KRANFÖRARNAS

PÅ KORT SIKT:

■ Det är inte lätt att få tag på en kranförare i dag. Det gäller i princip hela landet, men extra kärt är det i Västsverige. Bostadsbyggandet som nu ökar kräver kranförare så marknaden ser bra ut närmaste året.

PÅ LÅNG SIKT:

■ Företagens behov av kranförare kommer att vara hög under de närmaste åren. Precis som för många andra byggyrken är det många äldre som ska gå i pension samtidigt som för få nya utbildas.

MURARNAS

PÅ KORT SIKT:

■ Mitt i smällkalla vintern blir det alltid en dipp för murarna, men det finns ett starkt underliggande behov över hela landet. När nu bostadsbyggandet ökar så kommer det att lossna rejält framåt våren.

PÅ LÅNG SIKT:

■ Det ser bra ut även för murarna på flera års sikt, men det förväntas inte uppstå någon direkt bristsituation trots stora pensionsavgångar även bland murarna.

BETONGARBETARNAS

PÅ KORT SIKT:

■ Det är bråda dagar för betongarbetarna. Bostadsbyggandet har kommit i gång på allvar vilket ökar efterfrågan. Störst är den nu från Mälardalen och söderut. I vissa områden är det väldigt stora svårigheter att få ta på en betongarbetare. Även i övriga delar av landet är efterfrågan stor.

PÅ LÅNG SIKT:

■ Den som jobbar som betongarbetare har tio goda år framför sig. Behovet av betongarbetare kommer att öka då gruppen bland annat har stora pensionsavgångar framför sig.

GOLVLÄGGARNAS

PÅ KORT SIKT:

■ Vissa problem för företagen att hitta folk över hela landet. Värst är situationen i Skåne och Mälardalen. Det är helt enkelt golvläggarnas marknad och det då efterfrågan förväntas skruvas upp i takt med att bostadsbyggandet kommer i gång på allvar.

PÅ LÅNG SIKT:

■ Golvläggarna har några fina år framför sig. Efterfrågan kommer att öka samtidigt som många går i pension och för få utbildas. En ekvation som inte går ihop.

Med hjälp av prognoser och statistik från Arbetsförmedlingen och statistiska centralbyrån har vi bedömt – på en skala från 1–5 – hur stor arbetskraftsbristen är i respektive yrke.

På kort sikt = ett år framåt.

På lång sikt = 2 – 10 år.

DET TOG DRYGT ETT ÅR för byggbranschen att ta sig från isande kyla till hetta. I den senaste konjunkturbarometern från Konjunkturinstitutet uppger vart tredje byggbolag att bristen på arbetskraft är det främsta hindret för verksamheten att växa. Och i Statistiska centralbyråns färskas arbetskraftsbarometer uppges det råda stor brist – både på kort och lång sikt – på yrkesfarna byggnadsarbetare och vvs-montörer.

Detta sker i ett läge när konjunkturen i byggsektorn precis har börjat sin uppgång. I år förväntas bostadsbyggandet ta fart ordentligt och då kan det regionalt uppstå akut brist på vissa yrkesgrupper. Även satsningar på infrastruktur ligger på en hög nivå i år.

Byggnadsarbetarens rundringning till ett femtontal byggbolag över hela landet visar stora lokala skillnader när det gäller tillgången på olika yrkesgrupper (se grafiken här ovan). Flera av bolagen uppger att man är oroad för hur de ska lösa det

problemet. På Skanska har det börjat uppstå bristsituationer i vissa delar av landet.

I Stockholm dammsuger bolaget nu marknaden efter betongarbetare och armerare med rätt utbildning.

– Vi har fler projekt på gång där det inte handlar så mycket om prefab utan platsbyggt och då måste vi ha in yrkesfolk som har den kompetensen. Men det är svårt att hitta några, säger Bo Sandström, personalman på Skanska i Stockholm.

SKANSKA FÖRSÖKER NU LÖSA BRISTEN genom att leta över ett större geografiskt område och genom att ta in nya personer som de lär upp.

– Vi ska i så stor utsträckning som möjligt försöka klara oss med egen personal, men det kan ju bli tal om en del inhyrning och att vi lägger ut vissa delar på någon annan.

Även konkurrenterna JM och NCC har börjat märka av problemen. Båda uppger att de i vissa delar av landet skulle få svårt att få tag i några större mängder

MASKIN-FÖRARNÄ

PÅ KORT SIKT:

■ För maskinförarna råder nästan balans just nu och under det närmaste året. Störst efterfrågan finns i ett stråk från Stockholm ner till Göteborg och i Skåne.

PÅ LÅNG SIKT:

■ Det ser bra ut för maskinförarna om man blickar lite längre fram i tiden. Behovet av förare kommer att stiga de närmaste åren drivet av större infrastruktursatsningar. Samtidigt är det för få som utbildar sig i kombination med höga pensionsavgångar.

ANLÄGGARNA

PÅ KORT SIKT:

■ Det ser bra ut för anläggarna då det finns gott om arbete tack vare flera större infrastruktursatsningar, vilket även var anledningen till att anläggarna inte blev lika hårt drabbade av lågkonjunkturen. Efterfrågan är i princip lika stor över hela landet.

PÅ LÅNG SIKT:

■ Anläggarna har stora chanser till att få ett jobb om man ser flera år framåt i tiden. En grundorsak är att det utbildas för få i förhållande till arbetsgivarnas behov. När folk då går i pension så räcker inte de nya till. Visserligen kommer de stora extraanslagen till infrastrukturbyggen att fasa ut under det närmaste året, men minskningen där kommer att täckas upp av ett ökat bostadsbyggande.

TRÄ-ARBETARNA

PÅ KORT SIKT:

■ Den yrkesgrupp där det ändå är lättast för arbetsgivarna att hitta någon att anställa och det kommer i princip att vara balans mellan tillgång och efterfrågan. Lättast att hitta snickare är det i Norrland och för den som vill anställa en lärling är det inga problem alls. Skolorna har spottat ut nyutbildande träarbetare de senaste två åren.

PÅ LÅNG SIKT:

■ Många som utbildar sig på bygggymnasiet väljer att bli snickare, vilket gör att det även långsiktigt kommer att bli en viss konkurrens om jobben.

VVS-MONTÖRERNA

PÅ KORT SIKT:

■ I vissa delar av landet är det brist på erfarna och utbildade vvs-montörer. Det ser något bättre ut längre norrut. Möjligen är det just bland vvs-montörerna som det är störst risk för akut brist senare under året.

PÅ LÅNG SIKT:

■ Det har sedan flera år tillbaka funnits ett konstant underskott på vvs-montörer. Så fort byggandet tar fart så blir det svårt att få tag på en montör. Den underliggande trenden plus att det utbildas för få rörmokare gör att efterfrågan kommer att fortsätta att vara hög. Sedan försvinner det en del vvs-montörer från branschen då de bland annat är eftertraktade som fastighetsskötare. Pensionsavgångarna bland vvs-montörerna är färre än inom många andra byggyrken.

byggnadsarbetare i samband med mer omfattande projekt.

– Det skulle bli svårt att rekrytera tillräckligt många byggnadsarbetare till ett större projekt i dagsläget. Folk brukar höra av sig och söka jobb, men telefonen har varit tyst ett tag, säger Lars Olsson, personalansvarig på JM Malmö/Syd.

DEN YRKESGRUPP SOM det är svårast att få tag på i dag är vvs-montörer. På bemanningsföretaget Elexator har de sökt vvs-montörer sedan semestern.

I början fick företaget en del svar, men sedan flera månader tillbaka har de inte lyckats rekrytera en enda montör.

– Det ringer vvs-bolag hela tiden och vill ha tag på nya och efter nyår blir det ännu värre, då kommer vi att ha ett behov av 20 nya montörer, säger Ronnie Carlman på Elexator.

En annan yrkesgrupp som är svår att få tag på är kranförare. På Sjölanders Kranlyft söker man efter

folk via hemsidan men de har inte fått några svar.

– Det är inte lätt, speciellt inte när det gäller mobilkranförare. Vi har inte fått något napp på vår annons och kommer att gå ut och söka lite hårdare efter årsskiftet. Vi behöver verkligen folk, säger Christer Blomgren, på Sjölanders Kranar.

En grundorsak till att det nu redan tidigt i den stigande byggkonjunkturen börjar bli brist på flera yrkesgrupper är att det sedan flera år tillbaka har varit mer eller mindre problem med att få tag på erfarna hantverkare. Det finns en underliggande brist som för flera yrkesgrupper beror på att stora grupper varje år går i pension samtidigt som det utbildas för få nya. Det gäller i princip alla yrkesgrupper förutom träarbetare. Detta årliga underskott gör att det snabbt uppstår en bristsituation så fort byggbolagen vill anställa när byggandet ökar. De resurser som finns tillgängliga tar snabbt slut. Och det är en situation som för många yrkesgrupper kommer att bestå under många år framöver. ●

NÄSTA SIDA
"Vill ha 15
vvs-montörer nu"

Sökes: 15 vvs-mont

"Vi har tagit in en hel del folk senaste halvåret och söker nu fler, men hittar inga."

THOMAS FANKHAUSER,
PROJEKTCHEF BRAVIDA

På Bravida i Stockholm har man tydligt märkt av bristen på vvs-montörer.

– Jag skulle vilja ha 15 vvs-montörer omedelbart, men det är svårt att hitta några, säger Mikael Johansson, produktionschef på Bravida i Stockholm.

I Upplands-Väsby norr om Stockholm byggs det just nu en ny gymnasieskola. Bravida har ett tiotal montörer på plats som tvingas ligga i hårt för att hålla tidplanen. En av dem är lagbasen Pierre Nordström. Han skulle gärna ha fler montörer till bygget.

– Vi har inte börjat med övertid, men det är fullt upp. Vi märkte knappt av nedgången som var i samband med krisen utan har haft bra med jobb hela tiden.

När Pierre Nordström vill ha in fler montörer vänder han sig till Thomas Fankhauser, Bravidas projektchef på bygget. Men just nu har han svårt att hitta några att anställa.

– Det är inte enkelt, vi har tagit in en hel del folk senaste halvåret och söker nu fler, men hittar inga.

För att lösa problemet vänder sig Thomas Fankhauser i sin tur till sin chef, Mikael Johansson, produktionschef för Bravida i Stockholm. Han har överblick över hela Bravidas verksamhet i Stockholm när det gäller vvs-montörer och han är orolig inför framtiden.

– Det finns inga att få tag i just nu, så ser verkligheten ut, säger Mikael Johansson.

På Bravida i division Stockholm träffas samtliga projektansvariga en gång i veckan för ett bemaningsmöte. Då diskuterar de igenom på vilket bygge situationen är mest akut. Om det är möjligt flyttas då montörer från ett bygge till ett annat.

– Det håller inte i längden att täcka upp behovet genom att kasta om, utan vi måste få tag i folk nu och jag skulle gärna ta 15 utbildade vvs-montörer redan till nästa måndag, säger Mikael Johansson.

DE MONTÖRER SOM BRAVIDA lyckats anställa hittills har de plockat från andra vvs-bolag som inte haft riktigt lika mycket jobb. Resten har de tvingats hyra in. Bolaget har nu ett läge där de både vill nyanställa för att täcka behovet och byta ut de inhyrda mot nya egna anställda.

– Det är ingen enkel uppgift att lösa. Till viss del kan vi ta in lärlingar, vilket vi även gör, men det går inte att ha för många lärlingar i förhållande till färdigutbildade. Där måste det finnas en balans. Ett alternativ skulle kunna vara att söka folk utomlands, men det är inte aktuellt i dagsläget, säger Mikael Johansson.

Ett grundproblem för branschen är att många vvs-montörer försvinner från yrket varje gång en högkonjunktur vänder till en lågkonjunktur. I stället för arbetslöshet väljer de att lämna rörsvängen. Bland annat är det många som lockas att bli fastighetsskötare. När sedan vvs-jobben kommer tillbaka när byggandet ökar igen så återvänder de inte till sitt tidigare yrke.

örer till på måndag

ANDERS G WARNE

◀ VVS:arnas lagbas på bygget, Pierre Nordström, skulle gärna vilja ha en "gubbe" till för att vara säker på att hinna med tidsplanen.

"Ett alternativ skulle kunna vara att söka folk utomlands, men det är inte aktuellt i dagsläget."

MIKAEL JOHANSSON,
PRODUKTIONSCHEF BRAVIDA

– Branschen får börja om och snabbutbilda varje gång när konjunkturen vänder upp. Samma procedur upprepar sig hela tiden, säger Mikael Johansson.

FÖR VVS-MONTÖRERNA på gymnasieskolan i Upplands-Väsby innebär bristen på kolleger att de per

automatik blir mer värdefulla för företaget. Tillgång och efterfrågan styr som bekant priset och inte minst lönen.

– Klart att företaget blir mer rädda om oss. De vill inte förlora någon montör som det ser ut i dag, säger Pierre Nordström, med ett leende i mungipan utan att knyta ordet löneglidning. ●

Johan Karlström, vd för Skanska, har över 10 miljoner skäl att se glad ut.

FOTO: SKANSKA

Han är nye ledaren

Byggbranschens företagsledare kammade hem storkovan under 2009. Mest av alla tjänade Skanskas vd Johan Karlström, som drog in 10,7 miljoner kronor. Samtidigt var 2009 ett krisår för byggbranschen då tusentals byggnadsarbetare blev av med jobben.

TEXT: PETER LEANDER

JOHAN KARLSTRÖM ÄR DEN vd inom byggbranschen med högst inkomst. 2009 tjänade han 10,7 miljoner kronor. En höjning med över 53 procent jämfört med 2008. 2009 var samtidigt ett mörkt år för Skanska då 848 yrkesarbetare blev uppsagda till följd av krisen.

När Byggnadsarbetaren ringer till Skanska för att prata med Johan Karlström berättar pressekreterare Per-Lennart Berg att Johan Karlström inte har tid att

ge intervjuer. Vi får i stället ställa våra frågor per mejl, som några dagar senare besvaras av pressekreteraren: **Johan Karlström ökade sin årsinkomst med cirka 3,7 miljoner kronor mellan 2008 och 2009. Vad beror ökningen på?**

– Johans lön ökade då han under april 2008 tillträdde som vd. Tidigare var han vice vd. 2008 bodde han dessutom de första månaderna i USA, vilket inte syns i svensk inkomst.

KOLLA – FINNS DIN CHEF MED BLAND INKOMSTVINNARNA?

Vd	Företag	Inkomst 2009 (kr)	Ändring (%)	Kapitalinkomst (kr)
BYGG- OCH ANLÄGGNINGSFÖRETAG:				
1. Johan Karlström	Skanska	10 746 400	+53,5	+545 682
2. Olle Ehrlén	NCC	6 787 300	-23,6	+153 282
3. Johan Skoglund	JM	4 933 400	-26,4	–
4. Mats Paulsson	Peab	4 379 700	+ 0,7	+23 553 795
5. Anders Danielsson*	Skanska Sv.	3 626 400	+34,8	–
6. Göran Landgren	NCC Roads	3 481 900	+ 2,3	–
7. Thomas Carlsson	NCC C Sv.	3 194 600	- 18,1	-150 407
8. P-O Wedin	Svevia	3 069 900	+55,3	–
9. Per-Ingemar Persson	Veidekke	2 934 400	- 11,5	+1 442 892
10. Magnus Jonasson	Balfour Beatty Rail	1 841 600	+ 8,4	+24 848
11. Björn Andersson (Avg)	Oden	1 401 200	- 1,9	+5 381 665
12. Robert Röder	Strukton Rail	1 350 400	- 1,9	–
13. Niclas F Reinikainen	Infranord	1 220 300	+ 11,7	–
VVS-FÖRETAG:				
1. Torbjörn Torell	Bravida	6 001 500	-30,8	-164 209
2. Håkan Bergkvist	NVS Installation	3 896 400	+ 22,9	+41 860 067
3. Fredrik Sederholm	YIT Sverige AB	2 098 500	+ 22,7	+19 768
4. Erling Pålsson	Sydtotal	1 763 500	+ 19,2	+480 438
ARBETSGIVARORGANISATIONERNA:				
1. Bo Antoni	BI	1 880 400	+ 4,2	+252 746
2. Roine Kristiansson	VVS-Företagen	1 375 400	+ 2,0	+110 506
3. Hampe Mobärg	ME	1 285 900	+ 4,6	–
4. Per Sjöholt	GBF	784 100	- 5,2	–
5. Thomas Dahlberg**	PLR	621 100	+ 2,2	+8 950

*Tillträdde som vd aug. 2008. Höjningen är alltså ett resultat av tillträdet. ** Från 5 mars 2009.

Olle Ehrlén, NCC

Johan Skoglund, JM

SÅ GJORDE VI

URVAL: Vi valde den högsta direktören i de största bygg- och vvs-företagen.

METOD: Alla inkomster avser taxerad förvärvsinkomst och överskott av kapital inkomståret 2009.

av inkomstligan

Hur motiverar Skanska en årsinkomst på 10 746 400 kronor under ett krisår som 2009?

– Vd:ns lön sätts av styrelsen och ska vara marknadsmässig och konkurrenskraftig. Lönen uppgick till 9 miljoner kronor för 2009. Övrig summa kan bestå av andra ersättningar, bilförmån och liknande. Den fasta lönen är samma oavsett konjunkturen.

Samma år tvingades 848 yrkesarbetare gå från Skanska.

– Det var mycket tråkigt att vi tvingades att säga upp ett stort antal anställda under 2009. Vi drabbades av ett kraftigt fall i orderingången, vilket gjorde att det inte fanns tillräckligt med nya byggprojekt.

Även Mats Paulsson, vd för Peab, blev ännu rikare under 2009. Bortsett från sin taxerade förvärvsinkomst på 4,3 miljoner, redovisade han även ett överskott av kapital på 23,5 miljoner kronor. I

överskott av kapital ingår bland annat aktievinster.

– Det är utdelning från olika bolag i min aktieportfölj som jag har privat. Jag har köpt de aktierna, det är inget jag får gratis, säger Mats Paulsson till Byggnadsarbetaren.

Hur stor del är utdelningen från dina aktier i Peab?

– Det vet jag inte på rak arm.

Enligt Mats Paulsson fick han 2009 en lön från Peab på 3,8 miljoner kronor. Därtill kommer en bonus. Enligt Mats Paulsson brukar bonusen variera mellan 1 och 2,5 miljoner kronor beroende på resultat.

Håkan Bergkvist, vd på vvs-företaget NVS Installation, redovisar i sin deklaration för 2009 en kapitalvinst på nästan 42 miljoner kronor. Han vill inte ställa upp på en intervju men hälsar genom sin sekreterare att "varenda krona är av privatekonomisk karaktär".

Claes Pettersson arbetar som golvläggare på Firmabygge golv AB och har varit i branschen sedan 1987. När Förvaltningsrätten i Linköping byggs ut har han huvudansvar för att lägga 4 000 kvadratmeter golv.

Claes vägrar att GOLVAS

Golvläggaren Claes Pettersson lägger 4 000 kvadratmeter golv på Förvaltningsrätten i Linköping. Som ensam golvläggare kan det tyckas stressigt.

– När det bara är ett par veckor kvar på bygget kan det se mörkt ut, men när slutet närmar sig brukar det ändå rulla på ganska bra.

TEXT: PETER LEANDER FOTO: HENRIK WITT

GOLVLÄGGAREN CLAES PETTERSSON och lärlingen Martin Söderberg är i färd att väla en 270 kilo tung mattulle. Trots att de sakta och försiktigt för

Lamellskiva i väntan på att läggas.

rullen mot golvet, och släpper när det bara är ett par decimeter kvar, känns vibrationerna i fötterna då den ihoprullade linoleummattan smäller i cementgolvet.

När Claes arbetar ensam måste han be någon annan byggnadsarbetare i huset om hjälp för att få ner rullarna i liggande läge.

DEN 15 FEBRUARI 2010 SLOGS Sveriges 23 länsrätter ihop till tolv förvaltningsrätter. En av de tolv ligger i Linköping. NCC har fått jobbet att bygga ut Förvaltningsrätten som ligger i garnisonsområdet i utkanten av stan.

Totalt arbetar ett trettiotal byggnadsarbetare med utbyggnaden. En av byggnadsarbetarna är golvläggaren Claes Pettersson, på Firmabygge Golv

AB. Även om han får förstärkning ibland, är det han som lägger merparten av de 4 000 kvadratmeterna golv inne i domstolsbyggnaden.

När tidningen Byggnadsarbetaren träffar honom, en kristallklar vinterdag, har han hjälp av lärlingen Martin Söderberg, som går andra året på Anders Ljungstedts gymnasium i Linköping.

– Måste de göra rullarna så förbannat tunga? Det hade räckt med 15 meter i stället för 32, säger Claes på tydlig östgötska.

Martin och Claes lägger sedan upp rullen på en ”vagga” försedd med hjul så att man enkelt kan ▶

”Jag trivs att arbeta ensam. Man får sköta sig själv.”

Claes Pettersson fäller en linoleum-mattrolle. Rullen är 32 meter lång och väger 270 kilo. Den fyra millimeter tjocka mattan består främst av kork, vilket ger en ljuddämpande effekt.

GOLVLÄGGARE

■ Det finns omkring 3 000 golvläggare anslutna till Byggnads. ■ Golvläggarna är en av de yngsta medlemsgrupperna.

■ Tidigare sköttes yrket av snickare och tapetserare. Men de senaste decenniernas nya material och arbetsmetoder har fört med sig krav på specialkunskaper på golvläggning.

■ För att bli golvläggare måste man ha läst det treåriga byggprogrammet med inriktning på hus och anläggning.

▸ rulla ut så mycket matta man behöver. På golvet ligger redan tre mattlängder kant i kant och väntar på att bli fastlimmade.

Mattan är en fyra millimeter tjock linoleummatta, som består av kork och linolja. Korken ger en ljudisolerande effekt och läggs ofta i korridorer för att dämpa klampet från fotsteg. Under tunnare mattor måste man lägga ut ett pappunderlag för att få den ljuddämpande effekten.

Claes Pettersson arbetar oftast ensam, även om det händer att firman ibland skickar en eller till och med två golvläggare till undsättning.

– Jag trivs att arbeta ensam. Man får sköta sig själv. Jag känner ändå många på firman eftersom jag ofta är där för att hämta och lämna utrustning, berättar han.

NÄR DET ÄR DAGS ATT LIMMA viker Claes och Martin upp halva mattan så att golvet under blottläggs. Claes tar fram en stor hink med ett spackelliknande lim och håller upp en stor klick direkt på golvet. Därefter hämtar han sin limspridare, en tandad skrapa med ett långt träskaft. Skaftet gör att Claes kan stå upp när han smetar limmet över golvet. Vissa golv behöver ett tjockare lager lim, då använder man en limspridare med grövre tänder.

– Jag försöker göra så många moment som möjligt stående, för att spara på knäna, säger han.

Trots att Claes Pettersson varit i branschen sedan 1987, och på Firmabygge Golv AB sen 1989, har han ännu inte fått några problem med knäna. En åkomma

som annars är väldigt vanlig bland golvläggare. Men han medger samtidigt att:

– När jag lägger våtrum och det är mycket krypan-de kan det kännas i knäna efter en arbetsdag.

Martin Söderberg, som fortfarande går på gymnasiet, säger att det inte är så mycket prat om knäskador i skolan. Han berättar att det bara är fem elever i klassen som utbildar sig till golvläggare. De flesta vill bli snickare.

– Jag valde golvläggning för att jag tycker att det verkar vara intressant. Sen är det ganska enkelt, säger han.

Claes Pettersson har strukit klart ena halvan av golvet och börjar med nästa. Det är viktigt att limlagret inte blir för tjockt, då kan det synas genom mattan. Det tar en halvtimme för limmet att torka. Innan det gjort det går det att flytta på mattan om man märker att den ligger snett.

PÅ DE STÖRRE BYGGENA, som Förvaltningsrätten, arbetar Claes Pettersson på ackord. Bygget är inte mätt ännu, men ackordet brukar landa på runt 200 kronor. När krisen pågick som värst räddades golvbranschen av rotavdraget. De större byggarbetsplatserna byttes ut mot privatpersoners hem.

– Jag föredrar att arbeta på större byggen. Man måste vara så försiktig när man arbetar hemma hos folk. Man kan ju inte bara släppa ner en sån där, säger han och nickar åt 270-kilosrullen.

Claes visar oss en rättssal som ligger en våning ner, där han har lagt ett golv av massiv ek. Till skillnad

från linoleummattan, som enkelt rullas ut, läggs ekgolvet bräda för bräda. Även ekgolvet limmas fast.

– Det är ett pilligare jobb, men som omväxling från mattorna är det kul, säger Claes.

I ett annat rum, längst ned i byggnaden, har Claes Pettersson lagt ett vanligt lamellgolv, som är 14 millimeter tjockt, och där enbart översta lagret är av ek. Resten är vanligt spillträ. Lamellen kostar bara hälften så mycket som ekgolvet.

TILL SKILLNAD FRÅN DE ANDRA GOLVEN limmar man inte fast lamellen. Innan Claes lägger ut lamellskivorna täcker han golvet med en plastfilm, som fungerar som fuktspärr. Därefter lägger han på en underlagsfoam, som dämpar stegljudet, liksom korken gör i linoleumgolvet.

– Sen är det bara att lägga ut lamellplattorna. Det är ett vanligt klickgolv. Men man måste tänka på att ha en glipa på några centimeter längs med väggarna, säger Claes.

Anledningen är att flytande golv, som det kallas när man inte limmar, rör på sig med åren och kan förstöras om det trycks mot väggarna.

En fördel med jobbet, menar Claes Pettersson, är när det flyter på och man snabbt ser resultat.

– Det här rummet tog kanske en halv dag att lägga. Det är kul när man ser hur det bara växer fram, berättar Claes Pettersson och gör en svepande gest över det 40 kvadratmeter stora golvet. ●

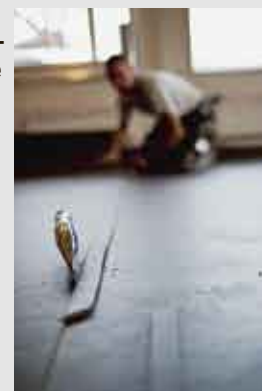

Claes stryker på lim över golvet i en av salarna i den nya domstolsbyggnaden. Claes försöker göra så många moment som möjligt stående, för att spara på knäna.

NY PRISLISTA FÖR GOLVLÄGGNING

Nyligen kom Byggnads överens med Sveriges Byggindustrier om en ny prislista för golvläggning. Något som inte hänt på tio år. Några viktiga punkter:

- Höjning på kvadratmeterpriset på plastplattor. Från 7,63 till 11,40 kr/m².
- Kvadratmeterpriset på väggmattor har höjts från 11,09 till 17,70 kr/m².
- Tillägg för sned och böjd begränsning läggs även till i plast- och textillistan. Förut fanns tillägget bara i parkettlistan.
- Även ett pris för dammsugning förhandlades fram.

KÄLLA: BYGGNADS GOLVLÄGGNINGSBRANSCHENS KOMBIACKORDSPRISLISTA

BYGGNADS SLÅR

DUBBELT SÅ MÅNGA SEGRAR ÄN FÖRLUSTER I ARBETSDOMSTOLEN

Efter flera år av mestadels dyster statistik i Arbetsdomstolen har Byggnads slagit tillbaka. Under 2010 blev det sex vinster mot tre förluster. **TEXT: JENNY BERGGREN**

BYGGNADSRARBETAREN HAR tidigare skrivit om att antalet tvister om ogrundade avsked och uppsägningar ökade 2009. Tre sådana tvister har Byggnads nu vunnit i rätten. Det är fall där arbetsgivaren levererat anklagelser mot anställda som de inte kunnat bevisa, och i sådana här fall har arbetsgivaren bevisbördan.

Domstolen gav också Byggnads rätt i två lönetvister och en tvist gällande hur arbetstid får läggas ut. I endast tre fall blev det förlust (se texterna nedan). 6–3 är alltså helårsresultatet mellan Byggnads och arbetsgivarna 2010. Redan året innan, 2009, vände man 2008 års nederlag till 3–3. Byggnads avtalssekreterare Torbjörn Johansson har ingen direkt förklaring, men säger att statistiken möjligen påverkas av att Byggnads sällar lite hårdare än tidigare innan man driver fall till domstolen.

Den utvecklingen kan också vara en förklaring till att få nya tvister skickades till domstolen förra året. Under 2010 lämnade Byggnads 13 nya stämningar till Arbetsdomstolen, 2009 var antalet 28 och året dessförinnan 23. Torbjörn Johansson tror att en ytterligare förklaring till det är ett förbättrat samtalsklimat mellan Byggnads och Sveriges Byggindustrier. Det ökar

chansen att komma överens på egen hand. Och Byggnadsarbetarens genomgång visar mycket riktigt att endast ett av de företag som stämdes förra året är med i Sveriges Byggindustrier.

KANSKE MINSKAR ANTALET tvister också till följd av att klimatet i branschen inte är lika kärvt då konjunkturen börjat vända uppåt igen. Men även om stämningarna blivit färre så sticker de som lämnats in ut desto mer. Exempelvis stämde Byggnads för första gången för etnisk diskriminering. Och sammanlagt kräver Byggnads de tio företag som de tretton stämningarna riktar sig emot på enorma summor; över 43,5 miljoner kronor. Nivån dras främst upp av att man krävt bemanningsföretaget Rimec på rekordstora skadestånd både i en lönetvist och för föreningsrättskränkning.

Byggnads blev i sin tur stämt två gånger av VVS-Företagen, gällande en lönetvist och en tvist om huruvida företaget har rätt att säga upp en facklig förtroende-
man. ♦

BYGGNADS DOMAR I ARBETSDOMSTOLEN 2010

13 JANUARI: FÖRLUST

■ Byggnads har krävt Bravida på sammanlagt 75 000 kronor i skadestånd, för att företaget skulle ha hindrat en facklig förtroende-
man från att sköta sitt uppdrag. Men domstolen går på företagets linje. Enligt domen fanns det ingen överenskomst om att mannen fick ägna sig åt fackligt arbete på heltid. Därmed var det inget brott att kräva att han skulle jobba två dagar i produktionen. Byggnads hänvisade också till äldre händelser, men dem tar inte domstolen hänsyn till då de inte tagits upp i de tidigare förhandlingarna mellan facket och företaget.

17 MARS: SEGER

■ Domstolen ger Byggnads rätt i att det stämde vvs-företaget saknade rätt att säga upp en man som anklagades för att ha stulit en penntermometer från ett byggvaruhus på arbetstid. Rätten konstaterar att stöld i och för sig kan motivera avsked. Men det är arbetsgivaren som har bevisbördan och i det här fallet anses inte företaget ha kunnat bevisa att anklagelserna stämmer. Rätten dömer bolaget att betala 60 000 kronor i skadestånd till mannen.

14 APRIL: FÖRLUST

■ När Skånsk Bostadsproduktion gick i konkurs fick alla utom två av företagets byggnadsarbetare jobb hos Otto Magnusson Bygg. Enligt Byggnads blev de båda som inte fick jobb därmed avskedade. Slut-satsen byggde på att hela Skånsk Bostadsproduktions verksamhet, även pågående uppdrag, skulle ha gått över till Otto Magnusson Bygg. Då går även ansvaret för alla anställningskontrakt vidare. Men domstolen anser inte att det rörde sig om någon sådan övergång. Otto Magnusson Bygg har bara gett nya jobb åt de flesta som jobbat på Skånsk Bostadsproduktion. Det leder inte till ansvar för alla.

28 APRIL: SEGER

■ En knapp seger. Tvisten gäller en maskinförarens lönekrav mot hans före detta arbetsgivare. Det är styrkt att mannen jobbat 79 ordinarie timmar utan lön. Han ska därför ha 15 950 kronor av sin förre arbetsgivare. Han ska också ha 7 260 kronor för utebliven semesterersättning, samt 15 000 kronor i skadestånd för brott mot semesterlagen. Däremot slår domen fast att det inte är bevisat att mannen gjort de extraarbeten och maskintransporter (utanför arbetstid) som facket krävt 6 000 kronor för. Inte heller skadeståndskrav på 5 000 kronor för brott mot kvittningslagen får stöd.

TILLBAKA I AD

I nummer 1, 2009, skrev vi om Byggnads dåliga facit i Arbetsdomstolen. Men nu har förbundet ryckt upp sig rejält.

3 NOVEMBER: SEGER

■ Domen innebär att Karlskoga Mur & Puts ska betala drygt 199 000 kronor i lön samt rese- och semesterersättningar till fem tidigare anställda. Dessutom ska var och en av de fem ha 10 000 kronor i skadestånd och Byggnads ska ha 30 000 för förhandlingsvägran. Arbetsgivaren har hävdats dels att pengarna har betalats ut och dels att en eventuell skuld ska räknas av mot bland annat felaktigt utbetalda reseersättningar och stulna verktyg. Rätten konstaterar dock att stöldanklagelserna inte är styrkta på något sätt och att för mycket reseersättning inte betalats ut.

24 NOVEMBER: FÖRLUST

■ Bergarbetaren vägrade att infinna sig på jobbet tidigare än planerat, enligt en ny skiftgång. Arbetsvägran, enligt domstolen. Byggnads, som sett avskedandet som oriktigt, förlorar därmed. När mannen inte åkte till jobbet agerade han på rekommendation av Byggnads, vars ombudsman inte hade klart för sig att det nya schemat börjat användas och som inte såg det som färdigförhandlat. Men rätten menar att mannens agerande är "svårförståeligt", då övriga arbetare börjat följa det nya schemat. Bedömningen stärks av att mannen tidigare varit frånvarande vid en utbildning.

22 DECEMBER: SEGER

■ Under 25 veckor skulle 20 anställda på anläggningsföretaget Tranab jobba i snitt 45 timmar i stället för 40. Den inarbetade tiden skulle tas ut på vintern, då markarbeten inte kan utföras. Så löd en överenskommelse mellan företaget och de anställda. Domstolen ger dock Byggnads rätt i att detta strider mot anläggningsavtalet. Sådana särskilda skäl som krävs för övertid saknades. Och som ordinarie tid godkänns heller inte extratimmarna, då den ordinarie arbetstiden inte ska överstiga 40 timmar i veckan. Tranab döms till att betala 75 000 kronor i skadestånd till Byggnads.

17 NOVEMBER: 2 SEGRAR

■ Mitt i middagen. Telefonen ringer. I andra änden väntar en ombudsman från Byggnads med budskapet: "Din chef har meddelat oss att du ska avskedas."

Så såg en fredagskväll i mars 2009 ut för Lars Göran Pamdal.

– Det kom som en chock.

Han säger att det inte varit några problem på jobbet på Julins Snickeri & Ytbehandling tidigare. Men den här marsveckan anklagas han för arbetsvägran. Enligt Lars Göran Pamdal hade han bara nekat till att jobba övertid, eftersom han redan tidigare meddelat att han var tvungen att gå i tid för att ta hand om sin son. Och den veckolånga föräldradledighet som han sedan inledde var visst godkänd av chefen, även om denne förnekar det nu.

En kollega ringer och ifrågasätter avskedet. När han några veckor senare själv blir uppsagd är ett av skälen att han ska ha hotat chefen vid samtalet. Han nekar. Chefen menar också att han varit olovligen frånvarande.

Detta leder till två stämningar, som avhandlas i en dom. För Byggnads blir det två segrar på ett bräde. Domstolen konstaterar att både avsked och uppsägning saknade grund. Gällande Lars Göran Pamdals kollega är det inte styrkt att något hot framförts. Och frånvaron var inte olovlig, han var sjuk. Att han inte lämnat in sitt sjukintyg för sista tiden är inte grund för uppsägning.

Enligt domen ska de båda männen ha över 600 000 kronor var i skadestånd. Hur mycket de verkligen får är dock osäkert. Företaget förväntas gå i konkurs. Risken är då att de hänvisas till den statliga lönegarantin som har ett tak på lite drygt 170 000 kronor. En del av de pengarna kommer gå till att betala tillbaka a-kassa som de fått utbetald för den tid som lönegarantin täcker.

Lars Göran Pamdal

Akta er för Lotten,

Lotten Loberg framför en
av sina arenor, den nya
hovrätten i Malmö.

arbetsmiljöbovar!

Hon tycker att svenska domstolar i vissa fall dömer för mesigt. Och att arbetsgivaren kommer undan för lätt, trots att det finns uppenbara olycksrisker. Åklagaren Lotten Loberg i Malmö kämpar hårt för att skärpa straffen vid arbetsmiljöbrott.

TEXT: MARGITE FRANSSON **FOTO:** ANDRÉ DE LOISTED

HON RÖR SIG MELLAN TVÅ VÄRLDAR. Den ena världen: lugn och ro i välputsade rättegångssalar, folk i kontorskläder, allt får ta sin tid. Den andra är byggarbetsplatsen: stressen, oväsendet från maskiner, leran, tunga lyft, höga höjder och skitiga kläder.

Det är kammaråklagare Lotten Lobergs arbete att se till att de här två världarna möts i rättssalen. Att de som dömer förstår hur det går till.

– Det är viktigt att få in varför det blir slarv med skydd, hur arbetssituationen ser ut, säger hon.

Faktum är att arbetsmiljöbrott har varit mycket lågt prioriterade och haft en låg status i hela rättsväsendet. Så är det till viss del fortfarande. Men Lotten Loberg har i många år engagerat sig för att ändra på det. Hon vill se förbättringar i allt från brottsplatsundersökningar till domar. Exempelvis vill hon nu få fler arbetsolyckor att bli bedömda som grova brott. Då kan straffet bli hårdare, företagen kan få högre företagsbot och brottet tas på större allvar.

– Arbetsmiljölågstiftningen är mycket sträng mot arbetsgivaren och säger att man ska göra allt för att hindra olyckor. Då är det rimligt att kunna döma till ett högre straff än böter när en olycka inträffat, säger hon.

En sådan dom om grovt brott finns i byggbranschen, i ett ärende som Lotten Loberg drivit. En arbetsledare dömdes till villkorlig dom och böter efter att en anställd träffats i huvudet av ett väggelement. I

ett annat fall var det motigare. En byggnadsarbetare föll fem meter från ett tak och skadade sig allvarligt när det saknades skydd. Hovrätten ansåg att arbetsgivaren visserligen utsatt honom för en medveten risk men att brottet inte var grovt på grund av att han inte föll från högre höjd.

– Jag blev mycket förvånad. För mig är det självklart att man löper en risk att skadas allvarligt om man faller fem meter, säger Lotten Loberg.

Och hon påpekar att bland de fallolyckor som ledde till dödsfall under åren 2005–2007 inträffade nära hälften från högst 4,5 meter.

LOTTEN LOBERG ÄR SNABB, tydlig och enligt egen utsago petig med detaljer. Hennes arbetsrum i Malmö präglas av ordning och reda. Det behövs när man har 50 brottsutredningar i olika stadier på gång samtidigt.

Hon arbetar med arbetsmiljöbrott sedan 13 år, då hon lämnade brott som mord, dråp, narkotika, stöld och misshandel. Men ofta kan arbetsmiljömål vara en större utmaning.

– Arbetsplatsolyckor blir ofta komplicerade att utreda. Det är intressanta ärenden för de är kluriga. Det blir lite som att lägga pussel, säger hon.

När någon misshandlar är uppsåtet självklart. Men arbetsmiljöbrott beror ofta på att någon gjort för lite. Det gör bevisningen svårare. Hon säger att hon blivit

LOTTEN LOBERG

Ålder: 55 år.

Yrke: Kammaråklagare, specialiserad på arbetsmiljöbrott.

Familj: Man och två barn.

Bor: Lund.

Intressen: Jympa, familjen, landet, litteratur.

”Jag kan bli rädd och chockad när jag märker att arbetsmiljön är så dålig på vissa ställen.”

LOTTEN LOBERG

► yrkesskadad. På stan kollar hon alltid in byggställningar.

– Jag ser efter om det finns fotlister och trappor. Och så tittar jag uppåt så att inget är på väg att falla.

Ärenden som hon drivit i rättsalen har fått henne att sätta sig in i byggbranschens många risker.

– Jag kan bli rädd och chockad när jag märker att arbetsmiljön är så dålig på vissa ställen, säger Lotten Loberg.

RISKERNA I BYGGBRANSCHEN gör att många drabbas av dödsfall och svåra olyckor. Unga människor med hela livet framför sig rycks bort. Andra skadas för livet. Under 2008, till exempel, omkom 15 människor i 14 byggolyckor. Två av dem ledde till åtal.

– Vägen är lång till en fällande dom. Mycket ska falla på plats, säger Lotten Loberg.

Till svårigheterna hör den komplicerade lagstiftningen, att det oftast handlar om brott utan uppsåt och att de som åtalas normalt sett annars är sköt samma medborgare. Det stämmer inte med bilden av brottslighet. Samtidigt kan byggnadsarbetare få betala med sina liv, medan andra tjänar pengar på att strunta i skyddet.

Lotten Loberg ser företagsboten som ett viktigt instrument. Den är en sanktionsavgift som riktar sig mot företag och den kan vara på mellan 5 000 och 10 miljoner kronor. Då måste man inte hitta någon person som är skyldig.

Det räcker med att konstatera att brottet begåtts inom företaget.

HON BESKRIVS SOM EN ELDSJÄL som brinner för sitt arbete. Och som är genuint intresserad av att förbättra. Ett viktigt mål är att få fram bättre brottsutredningar. Därför ingår hon i flera grupper för samverkan mellan myndigheter, både lokalt i Skåne och centralt. Sedan tio år deltar hon i en grupp med Rikspolisstyrelsen, Riksåklagaren och Arbetsmiljöverket.

– Vi vill få en mer effektiv utredning av olyckor, överbrygga problem och öka kompetensen, säger Lotten Loberg.

Arbetet har lett till olika utbildningsinsatser, däribland för poliser, där bland annat hon varit lärare. Hon ser ett övergripande mål med sitt engagemang för bättre utredningar. Att få en bra grund för att åtala, fria eller fälla.

– Man vill skipa rättvisa, att det ska bli preventivt. Att näringsidkare ska veta att om man bryter mot lagen så kommer det en reaktion.

DET ÄR MINUS TRE GRADER i Malmö. Men den råa luften gör att det känns mycket kallare. Lotten Loberg huttrar och går med snabba steg. Lättheten har tränats upp på många jympapass, ett sätt att både koppla av dagarnas tankemöda och stress och ladda med ny energi. Hon är på väg mot tingsrätten, där ►

Målet är att få bättre brottsutredningar. Därför träffas Lotten Loberg, kriminalinspektör Lars Sundlöf och arbetsmiljöinspektören Helen Magnusson regelbundet. De tycker det är viktigt att se alla arbetsolyckor inledningsvis som misstänkta brott.

3 RÖSTER OM LOTTEN LOBERG

HÅKAN JOHANSSON (pappa till ställningsbyggare Michael Röing som omkom i en dödsolycka. Lotten Loberg drev målet i tingsrätten. De åtalade frikändes.)

”Hon var proffsig, kunnig och mycket påläst. Hon argumenterade bra för sin sak i rätten. Däremot tycker jag att hon var lite stel och svår att få kontakt med. Det var bra att det blev ett åtal och att en del av frågetecknen runt olyckan reddes ut.

SVEN-ERIK ALHEM (tidigare överåklagare i Malmö, som varit Lotten Lobergs chef.)

”Jag har de allra bästa erfarenheter efter att ha samarbetat med henne om arbetsmiljöbrott under lång tid. Hon har förmågan att koncentrera sig på det väsentliga i en utredning och har god kompetens att processa i domstol. Hon ser till att komma i mål med sina uppgifter. Hon är kunnig, är envis med omdöme.

HELEN MAGNUSSON (arbetsmiljöinspektör i akutgruppen på Arbetsmiljöverket i Malmö.)

”Hon är mycket engagerad i de här frågorna. En verklig drivkraft. Hon är gediget intresserad, kunnig inom arbetsmiljö och brinner för att man ska kunna gå till jobbet utan att bli skadad. Engagemanget ger ringar på vattnet. Vi märker att det blir fler och fler fällande domar. Hon är lätt att samarbeta med, tydlig och rak.

”Du blir illa berörd, men man klarar inte jobbet om man inte får skjuta det lite ifrån sig. Man måste ha både distans och empati.”

LOTTEN LOBERG OM HUR DET ÄR ATT JOBBA MED SVÅRA FALL DÅR BYGGNADSARBETARE OMKOMMIT

► flera av hennes mål utspelat sig, bara en kort bit från hennes arbetsplats.

Hon arbetar vid Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål. Den bildades 2009 efter bland annat kritik mot långsamma utredningar. Målet var att ge åklagarna tid att arbeta med arbetsmiljö- och miljöärenden, i stället för att ständigt växla mellan dessa och andra brott.

– Det har blivit väldigt bra, även om allt naturligtvis kan göras bättre, tycker hon.

Hon uppskattar att mer än hälften av hennes åtal i dag leder till fällande domar.

DÄREMOT HAR INTE POLISEN med sina 21 olika myndigheter gjort någon motsvarande, enhetlig, satsning. Kvaliteten på polisutredningarna varierar därför. I vissa regioner finns särskilda arbetsmiljöutredare. På andra håll prioriteras inte arbetsolyckor och poliserna slits mellan en mängd olika brott.

Brottsplatsundersökningar kan vara helt avgörande för det fortsatta arbetet.

– Vi åklagare vill att polisen ska se varje olycka som ett misstänkt brott, inte bara en olycka, säger Lotten Loberg.

För henne är också skyddsombuden viktiga i brottsutredningen.

– Har de sagt ifrån om brister tidigare och det inträffar en olycka, kan jag använda det som bevis. Men det är en fördel om det är dokumenterat på papper.

Hon ser mycket av byggbranschens skuggsida. Dödsfallen och olyckorna som skadar människor för livet. Kontakterna är många med anhöriga och skadade.

– Man blir personligt engagerad. Men jag har nu varit åklagare i 28 år och man får ett professionellt förhållningssätt. Du blir illa berörd, men man klarar inte jobbet om man inte får skjuta det lite ifrån sig. Man måste ha både distans och empati. ●

Klara, färdiga, ät!

Den godaste av de nyttiga blev etta i Byggnadsarbetarens müslitest. En kompromisskandidat. För högst smakbetyg fick utan tvekan de sötaste och minst sunda müslisorterna.

TEXT: MARGITE FRANSSON FOTO: PETER ÖNNESTAM

Den godaste müslin är inte nödvändigtvis den bästa. Det blev uppenbart i Byggnadsarbetarens test.

Hemma äter de nyttigt, men de gillar det söta. Byggnadsarbetarens testpanel i arbete. Från vänster: Magnus Nilsson, Erik Andersson, Benjamin Eriksson och Andreas Mildner.

”Jag tycker Paulúns müsli är okej. Men mer smak av äpple och kanel hade behövts.”

ERIK ANDERSSON OM VINNARMÜSLIN

NYTT ÅR OCH MÅNGA ska förverkliga sina nyårslöften om ett hälsosamt liv och synbar midja. Då kan det passa med müsli i boden. Det finns en uppsjö av olika sorter och vi lät därför fyra vvs-montörer på ett bygge i Stockholm testa sex olika fruktmüsli. Det blev en delikat balansgång mellan det goda och söta och det sunda men tråkigare.

Paulúns müsli med äpple och kanel stod som vinnare när vvs-montörerna testat smak, tuggmotstånd och mättnad och efter att dietisten Maria Nygårds bedömt hur hälsosamma blandningarna är. Paulúns innehöll inget tillsatt socker, men fick ändå ett godkänt smakbetyg.

– Den har bra tuggmotstånd och smak. Men man måste äta ganska mycket för att bli mätt, säger Magnus Nilsson.

– Jag tycker Paulúns müsli är okej. Men mer smak av äpple och kanel

hade behövts och så är den lite för dyr, tycker kollegan Erik Andersson.

Smakmässigt blev fruktmüslin från Frebaco en klar vinnare. Tre av fyra vvs-montörer höll den som favorit.

– Den smakade mycket till skillnad från de flesta andra och var söt och god. Många andra är som att tugga sågspån, säger rörmontören Magnus Nilsson.

VVS-MONTÖREN Benjamin Eriksson, tyckte allra bäst om Finax müsli, men höll ändå Frebaco som tvåa. Gemensamt för dessa båda müsli-sorter är att de innehåller mest socker av alla. Normalt blir müslin söt av frukten, men här är dessutom extra socker tillsatt. Detta med sockret är en samvetsfråga. Vvs-montörerna gillar det söta i testet, men till vardags är de hälso-medvetna. Flera av dem äter hemmagjorda müsli-sorter till och från. Erik

SÅ TESTADE VI

■ Vi valde sex olika fruktmüsli, med delvis olika innehåll. Dessa har vvs-montörer testat avseende smak, tuggmotstånd och mättnad. En dietist har bedömt dess hälsomässiga aspekter. Det slutliga betyget har Byggnadsarbetarens redaktion satt efter att ha gjort en sammanvägning av betyg och kommentarer.

köper bas müsli och blandar i färsk frukt.

Sämst tyckte alla om müslin från Saltå kvarn.

– Den var som att äta sågspån, säger Magnus Nilsson.

Samtidigt tillhörde Saltå kvarn de nyttigaste müsli-sorterna i testet, enligt dietisten Maria Nygårds. I samma grupp ingick också vinnaren Paulúns och Ica Eco. Maria Nygårds tycker att det är viktigt att välja en müsli som är nyttig, ger bra mättnad och håller blodsockret jämnt. När över 20 procent av kolhydraterna består av sockerarter är det för mycket. I testet låg både Frebaco och Finax klart över det.

– Med för mycket socker åker blodsockret fort upp och ner. Du blir pigg men lika fort trött.

Tanka hellre med bra mat som ger rätt energi, kolhydrater, vitaminer och mineraler, säger hon. ♦

SÅ VÄLJER DU EN SCHYST MÜSLI – MARIAS BÄSTA TIPS

Dietisten **Maria Nygårds** råder den som ska köpa müsli att läsa ingrediensförteckningen. Där ska det framgå vad müslin innehåller och vilken näring det ger. Här tipsar hon om vad müslin kan innehålla för att maxa energi och näring.

■ Müslin bör först och främst innehålla fiberrika sädeslag som boveteplingor, rågflingor och havregryn.

■ Tillsatt gärna frön, typ solrosfrön, linfrön och pumpafrön. De är nyttiga, för i dem finns gott om mineraler och nyttiga fetter. Krossade linfrön innehåller omega 3, som är bra för hjärnan.

■ Torkade bär. De har mycket vitaminer och innehåller antioxidanter, vilka skyddar cellerna mot nedbrytande ämnen.

■ Torkad frukt av olika slag. De innehåller vitaminer. Aprikoser, till exempel, innehåller också järn.

■ Nötter, som valnötter, cashew- och pistagenötter. De ger bra fetter.

BETYG

Betygen på respektive testfaktor är ett medelvärde av testpanelernas betyg. Slutbetyget är en helhetsbedömning som sätts av redaktionen. Där vägs kommentarer och pris in.

PAULÍNS (M. ÄPPLE OCH KANEL)

FREBACO FRUKTMÜSLI

AXA F-MÜSLI FRUIT

Kilopris	74 kr	39 kr	31 kr
Näring/100 g	Kolh: 60 g (sockerarter: 4,3 g), Fibr: 15 g, Prot: 12 g	Kolh: 70 g (sockerarter: 27 g), Fibr: 7 g, Prot: 7 g	Kolh: 66 g (sockerarter: 19 g), Fibr: 8,5 g, Prot: 8 g
Smak	3	5	3
Tuggmotstånd	4	4	3
Mättnad	4	4	4
Hälsobetyg	4	1	3
Testpanelens kommentarer	"Ganska god. Hade vunnit på starkare kanel/äppelsmak. Behöver äta mycket för att bli mätt."	"Den godaste i hela testet. Väldigt knaprig och smakfull. Fruktsmaken ger en syrlig upplevelse."	"Bra smak, lagom med frukt. Smakar helt okej. För hårda bitar. Bra tuggmotstånd, men trist."
Dietistens kommentar	"Bra sammansättning. Inget tillsatt socker. Sockret finns naturligt i spannmål, frukt och bär."	"Inte bra. Hög halt av sockerarter med alltför mycket tillsatt socker. Mycket E-nummer. Onödigt mycket tillsatser."	"Okej, men på gränsen till för mycket socker. Minus för tillsatt socker i flingor, ananas och bananchips."
TOTALBETYG			

FINAX FRUKT MÜSLI

ICA EKOLOGISK MÜSLI FRUKT

SALTÅ FRUKTMÜSLI

Kilopris	40 kr	40 kr	53 kr
Näring/100 g	Kolh: 69 g (sockerarter: 29 g), Fibr: 7 g, Prot: 6 g	Kolh: 57 g (sockerarter: 8 g), Fibr: 10 g, Prot: 11 g	Kolh: 63 g (sockerarter: 13 g), Fibr: 9 g, Prot: 8 g
Smak	4	2	2
Tuggmotstånd	4	3	3
Mättnad	4	4	3
Hälsobetyg	1	4	4
Testpanelens kommentarer	"Bra tuggmotstånd, sötma, mycket frukt. God och fruktig smak."	"Smakar absolut ingenting. Ganska tråkig smak, smakade väldigt mycket havregryn."	"Tråkig, känns som man bara äter havregryn. Smakar mest som sågspån, med små glimtar av frukt."
Dietistens kommentar	"Inte bra, totalt sett. 52 procent frukt ger hög sockerhalt. Alldeles för mycket socker. Tillsatt socker också i frukten."	"Lågt i socker, bra flingor. Inte så mycket frukt, kan nog upplevas som dammig."	"Okej müsli. Bra ingredienser. Inget tillsatt socker, utan sockret kommer från de olika frukterna."
TOTALBETYG			

Låt inte stegen glida

De här steglåsen placeras på var sin sida om stegen och skruvas fast i hängrännan. Låsen hindrar stegen från att glida såväl i sidled som utåt på marken.

– Det är något jag saknat själv, det var osäkerhets känslan jag hade när jag jobbade på byggen, säger uppfinnaren Ove Ahlgren från Trollhättan.

Låset består av två delar: ett vinkelbeslag där underdelen har samma rundade form som hängrännan, och utanpå sitter ett mindre rörligt beslag, som i sin tur sitter fast i en bult.

Beslaget hakas på hängränans ytterkant och skruvas fast med en vingmutter med 60 mm vingar – tillräckligt stor för att ge bra grepp och tillräcklig kraft vid inskruvning.

Mellan de båda konsoldelarna sitter en kraftig fjäder som utgör mothåll för vingmuttern.

OVE AHLGREN HAR arbetat som snickare, arbetsledare och entreprenör för Anebyhus, som tillverkar monteringsfärdiga småhus.

Uppfinnare på heltid har han varit sedan 1992.

2006 var han nominerad till Skaparpriset, uppfinnarpriset som inrättats till minne av Alfred Nobel.

Ove Ahlgren har gjort ett trettiotal uppfinningar och han har ett dussintal patent.

En av hans uppfinningar för byggbranschen är ett metallclips som används för att fästa spåntade panelbrädor i väggar och tak. (Byggnadsarbetaren nr 17, 2007).

En annan uppfinning, som han också har patent på, är ett fäste för träreglar, till exempel för kortlingar i innerväggar. Fästet fungerar som en

KENNETH PETTERSON

Ove Ahlgrens steglås skruvas fast i hängrännan och låser stegen. Steglåset väntas komma ut på marknaden inom kort.

balksko och är tillverkat av tunn plåt. Bland hans mer framgångsrika produkter finns ett buntband med snabbblås. Det används inom bilindustrin för att fästa elkablar.

I DEN BÄSTA AV världar ska inte stegar användas som arbetsplats, de ska endast utnyttjas för att ta sig från och till en ställning eller arbetsplattform.

Likaväl står de där, och stegolyckorna är vanliga. Var sjätte olycka beror på att stegens överdel har glidit i sidled.

Två av tre stegolyckor beror på att stegen börjat glida nertill. En vanlig orsak är att stegen lutar för mycket. Idealet är 75 graders lutning, då är risken minst att den börjar glida mot underlaget.

Ofta ställs stegen med snävare lutning eftersom den då är bekvämare att klättra på.

Så här kollar du på ett enkelt sätt att stegen har rätt lutning: stå vid stegfoten och sätt ut armbågen så att den snuddar stegen, då är lutningen den rätta.

KENNETH PETTERSON

PETTERSONS PRYLAR

Tipsa mig!

08-728 4970

k.p@byggnadsarbetaren.se

Grejer&grepp på nätet:

www.byggnadsarbetaren.se

NYTT HANDTAG RÄDDAR FINGRARNÄ

■ Nu behöver du inte längre klämma fingrarna när tunga fönster ska lyftas på plats. Det här nya patentsökta handtaget hakas i karmskruvens hål. Tappen som träs in i hålet är formad som en karmskruva, med en avsmalnad spets som går ner i karmhylsan. När fönstret lyfts pres-

sas den ledade plattan mot karmen så att fönstret hålls i fast grepp av sin egen tyngd. Handtaget har tagits fram av snickaren Jörgen Lind, Örby i Västergötland, och används tillsammans med specialtvingen Winfix, som vi berättade om i Byggnadsarbetaren nr 11, 2010.

Jörgen Lind.

11437

S M

I HAMMER THE NAIL

Nu ska det avgöras! Vem av Sveriges byggnadsarbetare svingar hammaren bäst – i Byggnadsarbetarens webbspel Hammer the Nail? Klicka in på www.byggnadsarbetaren.se och spela och slå rekord. Kanske blir det du som vinner bucklan här på bilden och får titulera dig svensk mästare. Fina priser att vinna ...

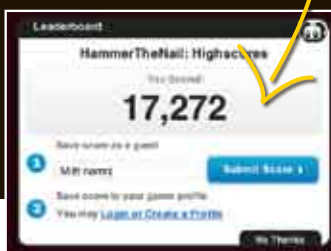
SÅ TÄVLAR DU!:

- Du måste ha en koppling till byggbranschen för att delta. Finniga, coladrickande 13-åriga dataspelsproffs gör sig icke besvär.
- **Ta en bild av skärmen när din poäng kommer upp.** Det här är för att vi ska kunna verifiera att det är ditt resultat. Kanske använder du digital- eller mobilkameran, men kanske enklast är att ta en så kallad skärmdump. (Mac: tryck alt-shift-3 så sparas bilden på skrivbordet. PC: tryck på tangenten print screen, bilden hamnar i klippminnet och kan klistras in i textprogrammet Word)
- Mejla bilden av skärmen samt ditt namn, ålder och yrke till p.o@byggnadsarbetaren.se
- Du har fram till **den 14 februari** att slå rekord. Det går givetvis bra att skicka in förbättrade resultat allt eftersom.
- Vinnarna presenteras i nummer 3 som kommer ut den 24 februari. **Till dess, hamra på!**

Vinn hammare från Hultafors

- 1:a pris:** Hultaforshammare TC 16 XL + SM-pokal + 2 dubbeltrisslotter + 1 t-shirt.
2:a – 5:e pris: Hultaforshammare TC 16 XL.

Tävlingen sponsras av:

Släpp hundarna

Allt fler upptäcker tjusningen med hundspannsturer i fjällvärlden.

– Jag ser fram emot de soliga dagarna i mars, april när man bara kan köra omkring på fjället och ha det bra. Det är det jag lever för, säger snickaren Henrik Berggren.

TEXT: KATARINA CONNHEIM FOTO: FOTOLIA

TROLIGTVIS VAR DET ursprungsbefolkningen i östra Sibirien som använde de första slädhundarna.

I Norden finns också en lång tradition att köra och tävla med draghundar. Men många har också draghundar bara som en hobby. Snickaren Henrik Berg-

gren, som bor i byn Mattmar mellan Östersund och Åre, köpte sin första draghund, en Alaskan Husky, för tio år sedan. Nu har han elva stycken. Fyra av dem är valpar. Tre till fyra gånger i veckan kör han med draghundarna när han kommer hem efter jobbet.

– Det är det som jag gör. Jag jobbar, äter, sover och tränar hundar.

När det är barmark tränar han hundarna med en fyrhjulig motorcykel. Hundarna drar, men blir det för tungt får Henrik hjälpa till med gasen. När snön kommer kör han hundarna med släde i Jämtlandsfjällen. Under helgerna övernattar han i fjällstugor eller i tält. Henrik dras till naturupplevelsorna och stillheten.

– Det är en frihetskänsla att köra fram med 70 kilo packning i släden. Att inte behöva anstränga mig ett dugg och bara stå på släden och titta på utsikten. Att kunna köra fem till sex mil utan bekymmer.

Henrik Berggren skulle inte kunna tänka sig att köra draghund för att tjäna pengar, men han känner många som gör det.

– Jag har bott granne med en som livnär sig på det och det är ett jävla slit.

Hundspannsturer har på senare år vuxit i popularitet. För paret Donald Eriksson och Maria Gustafsson,

som bor i byn Ekorrsele i Västerbotten, har fritidsintresset numera blivit ett jobb. De köpte sina första hundar 1991, bara med tanke på rekreation. Nu driver de ett upplevelseföretag och hade i fjol 700 dagsbesök under vintern.

– Kurvan pekar ständigt uppåt. Intresset ökar år från år. Under de tre senaste åren har det varit en stadig ökning av svenska gäster.

ATT SLÄDHUNDAR uppmärksammats i tv och på filmer tror Donald Eriksson kan vara en förklaring till det ökade intresset. Till byn Ekorrsele kommer människor från hela världen; från Holland, Belgien, England, Australien och England för att åka hundspann i Vindelfjällen.

– Många blir överväldigade av landskapet och förvånade över att hundarna tycker att det är så roligt att dra.

Trots att Donald har kört hundspann i många år, så tycker han fortfarande att det är roligt att köra.

– Det är väl tystnaden och att man blir ett med naturen. När du är på väg med gästerna så kan du ta dagen som den kommer. Ibland ser du kungsörnar, renar, orrar och älgar. ♦

loss, det är vinter

HÅR KAN DU ÅKA HUNDSPANN

SÄLEN

■ Hundspannsturer i Sälenfjällen och Fulufjället. Kan variera mellan korta turer på mellan fem och tio minuter, upp till flerdagarsurer mellan två och sju dagar. Priserna varierar från 100 kronor per person (korta turer) och 1 900 kronor per person och dygn (flerdagarsurer).

www.hundspann.com

RIKSGRÄNSEN

■ En tur på 18 kilometer och släden dras av 12 Alaskan Huskies. Halvvägs är det dags för fika vid öppen eld. Pris för 2,5 timme är 1 195 kronor. www.stromma.se

JÄMTLAND

■ Byn Kluk ligger mellan Åre och Östersund. En av expeditionerna här är en åttadagars tur genom Jämtland, där man sover i tält och i fjällstugor. Denna tur kostar 17 700 kronor.

www.hundspannstur.se

ÅREFJÄLLEN

■ Här kan du få allt från kortare turer på 30 minuter, halvdagar där du kör själv till övernattningsurer. Priserna varierar från 550 kronor för två timmar till heldagstur på 1 050 kronor. www.hundspann.z.se

VINDEFJÄLLEN I LAPPLAND

■ Familjeföretaget The Silent way ordnar långa turer med hundspann. Turerna går bland annat i Vindelfjällen, Nasafjällen upp längs Sulitelmafjällen, Sarek Nationalpark och Kebnekaise. Den kortaste turen är på fem dagar (20 600 kronor) och den längsta på 16 dagar (47 000 kronor). www.hundspannsturer.com

Henriks **3** tips för dig som vill börja med hundspann

1. Börja i liten skala, med få hundar. Bygg upp verksamheten sakta. Prata med folk som har hållit på med hundar länge och har kunskaper.

2. Tänk efter vad du vill med hunden innan du köper den. Det finns olika

slags draghundar. En del kanske vill tävla med dem eller bara ha dem som turhund. Köp en bra hund direkt.

3. Se till att ha tid för ditt fritidsintresse. Var beredd att det kan bli fler hundar när du väl har köpt första hunden.

Bullet består av fr.v. Hampus Klang, Gustav Hjortsjö, Adam Hector, Eric Almström och Hell Hofer.

Fullt ös – bättre live än på platta

Bullet

"HIGHWAY PIRATES"

HÄRDROCK Det är lite upp till bevis nu, för Växjö's eget AC/DC, Bullet. Förra plattan "Bite the Bullet" togs emot med stor entusiasm av både kritiker och publik och innebar ett kliv upp på en ny nivå på karriärstegen.

Så hur låter då nya "Highway Pirates"?

Sanningen är att det beror lite på hur man lyssnar. För helt ärligt är det här inte en platta man längtar efter att

återvända till, gång på gång. Den är ganska jämntjock, med maxad energi rakt igenom. Fullt ställ i 40 minuter helt enkelt. Och i mina öron funkar det sådär. På platta vill säga.

Å andra sidan är inte Bullet i första hand en studiogrej, lika lite som de namnkunniga släktingarna AC/DC eller Motörhead är det.

Det här är låtar i första hand tänkta för små scener på skitiga klubbar. Och för det syftet kommer Highway Pirates att fungera utmärkt. Så nöj dig inte med att lyssna på plattan.

Gå även och se Bullet på den Sverigeturné som påbörjas i Sundsvall den 29 januari.

JOHAN SJÖHOLM

SAGT & HÖRT

"Grannen Malmberg kommer synas mer, för han får ihop det med Alex mamma. Fredde och Mickan har en kris i förhållandet och är nära att separera i ett avsnitt. Sedan ska Alex och Anna gifta sig."

MANUSFÖRFATTAREN ULF KVENSLER TILL AFTONBLADET INFÖR SÄSONG 2 AV "SOLSIDAN"

! Håkan Hellström drar i gång årets konserter i Cloetta center i Linköping den 10 februari. Närmaste stopp efter det är Östersund, Visby och Uddevalla

"Med så mycket musik i samma stil som kämpar om uppmärksamhet kan det vara lätt att missa bra band. Se dock till, till varje pris, att inte missa Katana. 'Heads Will Roll' är äkta vara."

METALCD-RATINGS.COM

BÖCKER

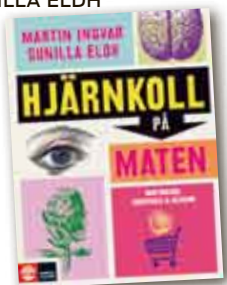

"Hjärnkoll på maten"

MARTIN INGVAR, GUNILLA ELDH

FAKTA Nytt år, nya föresatser. "Hjärnkoll på maten" är en bra väckarklocka för den som vill börja det nya året hälsosamt. Och helt klart kan hjärnforskaren Martin Ingvar och medicinjournalisten Gunilla Eldh sin sak. På ett enkelt sätt ger de konkreta tips och råd hur du kan byta ut skräpmat mot den smarta hjärnmaten. Tipsen blandas med recept på nyttiga maträtter. En bra uppslagsbok att ha hemma om du vill vara lite nyttig.

KC

MUSIK

Katana

"HEADS WILL ROLL"

HEAVY METAL Katana

är, enligt uppslagsverket, ett samurajsvärd. Och det här är metal som skär rätt in i hjärtat. Åtminstone på mig. Bandet lyckas plocka det bästa från Iron Maiden och Dio och göra sin egen grej av det. Jag förflyttas i sinnet snabbt till 80-talets pojkrum, men utan att för ett ögonblick glömma att kroppen är kvar i 2011. Nostalgi, javisst, men med en glöd som pekar mot framtiden. Grymt stark debut där blott en smula pondus i sångaren Johan Bernspångs röst saknas för att det ska bli maxbetyg. Men sådan pondus kommer med tiden.

JS

FREDAGSKÄK

MED KLARA DESSER

Ansjoislåda med zucchini

INGREDIENSER (4 port):

- 300 g potatis
- 300 g zucchini
- 1 gul lök
- 1 dl riven västerbottensost
- 1 burk ansjovisfié, 125 g
- 3 dl vispgrädd

GÖR SÅ HÄR:

- 1 Sätt ugnen på 175°. Riv potatis, zucchini och lök grovt. Riv också osten.
- 2 Blanda ansjovisspadet med grädden.
- 3 Varva ingredienserna i en smord ugnssäker form tillsammans med ansjovisfiléerna och spadet.
- 4 Grädda 40 minuter.

KLARA DESSER är känd för ett flertal kokböcker inom GI-kost. Här bjuder hon oss på några recept från sin senaste bok "Fina fiskar: omega 3 och havets läckerheter".

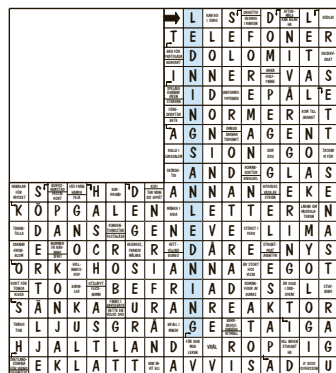

ORÖRLIGA KRON- BLOMS HUSTRU	LAND I AFRIKA	USA-ANNA ÄR DEN NYA PLATTAN	ÖPPNING I STAKET PRONOMEN
SER VI AN IDAG PÅ VÄGARNA			
HÖGLJUDD PROTEST			
OHÄMMAD	LAUSPUNKT		DÄLIG
		ANMODA	PARTI URANUS- MÄNE
NÄS MED BÅT		RITANDE WIKLAND ENGELSK STJÄRNA	KAN KEDJOR
FÄR OFTA STÅ	RÄTTADE BLOMQVIST MÅNGA HÄCKOR		
		OS-ORT I JAPAN	
KÄNNER RÖKARE	FRISTAD	SKALL MAN VÄL BRODER- LIGT?	TOG DUBBLA FOTBOLLS- GULD 2010

KÖPTE USA AV RYSKLAND	UPP- SKATT- NING	HÖR TILL KARP- SLÄKTET	HALVÖ I UKRAINA	KÄNT I LIM- HAMN	BRUKAR DET I EN DEL KUPOR LED				GAMMAL BÖRDA FLEMMING	
				MAKT- ÖVER- TAGANDE				TILL- HÖRIGHET FINNS SOM ROSE		
LÄGGER COACH UPP	KÖR RUNT MED BARNEN								SKALDEL	
				GÖR AX	TAR BORT VÄRK				UNDER- RÄTTA	ÖVER- ORD
FÖR- FOGAR ÖVER	DANSAS I RIO KUNDE SJOBERG			SÖKS VID O- VÄDER		REKLAM KLIPPER		BLEV BEETHOVEN LÄGGKÄRL		
SKREV ILIADEN			ORDERN LÄMNING		SKREV "MED KALLT BLÖD"				ÄR MÄNGEN I JULI	
					STERILA OMRÅDEN ETT CENTRUM			KAN TÖSER HETA		
LENA FRÅN VETLANDA		BLIR MAN IBLAND DRYCK			KIRUNA- BAS PRICKFRITT				SILVER I KEMIN	
STIL- GRAD TÄCKAR VI FÖR				NIMBUS			LUTANDE			
			DRILLA						BETYG SOM INTE DUGER	

VINNARE I BILDKRYSS 13

Siv Hertzman, Gävle; Börje Belin, Timrå;
Britta Andersson, Öckerö; Kjell Wiktorin,
Väddö; Ingemar Eriksson, Uppsala; Petra
Hällje, Mölnlycke; Eva Sari, Landskrona; Bernt
Karlsson, Karlstad; Joacim Karlsson, Skällinge;
Helena Syrén, Jönköping; Monica Månsson,
Fjärås; Roland Andersson, Luleå; Peter Ekvall,
Åtvidaberg; Runea Nilsson, Heby; Yngve
Zakrisson, Rätan.

Bildkryss 1

Dragning den 21 februari. 15 med rätt lösning
vinner var sin dubbeltrisslott. Sänd lösningen
till Bildkryss 1, Byggnadsarbetaren,
Box 196 15, 104 32 Stockholm.

Namn.....
Adress.....
Postadress.....

INBLICK information från ditt fackförbund

NR 1 REDAKTÖR: HUMLA EINARSDÓTTIR ADDRESS: BYGGNADS, 106 32 STOCKHOLM
E-POST HUMLA.EINARSDOTTIR@BYGGNADS.SE TEL: 08-728 48 34 WWW.BYGGNADS.SE

Glöm inte bort Byggnads utbildningar

Det finns en rad fackliga utbildningar att välja på som medlem i Byggnads. Dels kan du gå en medlemsutbildning som genomförs lokalt och för förtroendevalda finns det en grundläggande förtroendemanna-utbildning oavsett vilket uppdrag du har.

Utöver det finns en mängd intressanta och uppskattade utbildningar som genomförs centralt på Rönneberga kursgård utanför Stockholm.

Här följer ett axplock:

- **MB-utbildning**, en vidareutbildning för lokala och regionala MB-ledamöter.
- **Styrelseutbildning** för styrelseledamöter om vad uppdraget innebär med ansvar, metoder och beslutsprocesser. Deltagarna tränar olika roller och uppgifter i mötesspel.
- **INFO grund & påbyggnad**, en kurs i att skriva, argumentera och agera för att nå ut med ett budskap. På den fristående påbyggnadsveckan fördjupar vi oss i retorik (värtalighet) och övar oss i grupp.
- **Facklig-politisk utbildning**, beskriver varför fackföreningarna arbetar politiskt. Kursen är en genomgång av ideologier och ismer och i hur Sverige styrs, med besök på riksdagen.
- **Byggnads Kvinnliga nätverk** bjuder in till en träff för tjejer i Byggnads. Träffen som

pågår i tre dagar ger deltagarna chansen att utbyta erfarenheter och diskutera gemensamma frågor.

● **Tiokamp**, under en intensiv sommarvecka träffas ungdomar under 30 år och tävlar i olika grenar.

Tävlingarna varvas med olika intressanta föreläsare. Deltagarna tävlar i lag om tre deltagare från varje avdelning samt gäster från 6F och Norden.

Anmälan

Anmäl dig till din avdelning senast sex veckor före en Byggnadsutbildning och åtta veckor före en LO-utbildning. Det finns en anmälningsblankett som du kan ladda ner, skriva ut och skicka in. Den finns i broschyren Utbildningar 2011 som ligger som en pdf på hemsidan; www.byggnads.se.

Utbildningsarvode

Du som är förtroendevald får ett utbildningsarvode på 158 kr/timme. Har du inget fackligt uppdrag så får du ett skattefritt

Det segrande laget i förra årets Tiokamp.

Läs om alla utbildningar i broschyren Utbildningar 2011 som finns att ladda ner på www.byggnads.se eller beställa på din avdelning.

stipendium på 96 kr/timme. Om du deltar i en facklig utbildning som genomförs under arbetstid är din frånvaro semesterlönegrundande enligt semesterlagen §17.

Kursgård på natursköna Lidingö

Byggnads centrala utbildningar genomförs normalt på byggnadsens kursgård Rönneberga på Lidingö.

Se www.ronneberga.com för mer information.

Nätutbildningar

Söker du utbildning, men har svårt att komma ifrån? Då kanske en utbildning på nätet är något för dig? På www.byggnads.se/Verksamhet/Utbildning/ hittar du ett dussintal utbildningar om olika lagar, kollektivavtal, pension, A-kassan och mycket mer.

Schysta villkor – rent spel för alla lag, del 3

Byggnadsarbetarnas fackföreningar i världen; BTI, inledde inför fotbolls-VM i Sydafrika en kampanj för schystare arbetsvillkor, kallad Decent Work.

hållandena i Sydafrika respektive Polen/Ukraina. Nu har den tredje broschyren om projektet Decent Work nyligen kommit! Den handlar om arbetsförhållandena för de drygt 10 000 byggnadsarbetare som just nu bygger

De nationella facken i Sydafrika och senare i Ukraina och Polen leder arbetet för rent spel under byggandet av arenorna. Kampanjen har varit mycket framgångsrik. I Sydafrika ökade byggfackens medlemsantal med nästan 40 procent och i Ukraina har det bildats fackklubbar på tre av arenorna i Ukraina.

arenor i London, inför OS 2012. Minst tre av tio arbetar utan anställningskontrakt. Det är inte schysta villkor.

Den belyser även arenabygget i Solna.

Den första och andra broschyren handlade om arbetsför-

Beställ broschyren från din avdelning eller läs den som pdf på www.byggnads.se

24 avdelningar bildar 11 regioner

2012 ska Byggnads 24 avdelningar ha omorganiserats till 11 regioner för att få en mer serviceinriktad organisation med medlemsnyttan i fokus. Inför 2011 har regionerna Västerbotten, Norrbotten och Småland-Blekinge bildats.

De övriga åtta återstående regionerna har påbörjat arbetet med sammanslagningen vilket ska vara klart i januari 2012.

– Det är en spännande tid när vi utvecklar Byggnads och dess elva regioner. Alla berörda är positiva och jobbar för att det här ska gagna medlemmarna först och främst, säger förbundssekreterare Torbjörn Hagelin på förbundskontoret i Stockholm.

Det tre första regionerna som bildats är Småland-Blekinge, Västerbotten och Norrbotten.

Region Västerbotten

har bildats av avdelningen Byggnads Umeå och av Skellefteådelen av Piteå-Skellefteå, med regionkontor i Umeå. Ordförande: Tomas Rolén. Avtalsansvarig: Lars Forsgren. Kassör: Christer

Härjelin. Verksamhetskontor: Skellefteå.

Region Norrbotten

har bildats av avdelningen Norrbotten och av Piteådelen av Piteå-Skellefteå med regionkontor i Luleå. Ordförande: Bengt-Erik Rolfs. Avtalsansvarig: Magnus Nyström. Kassör: Göran Eriksson. Verksamhetskontor: Kiruna, Kalix, Gällivare och Piteå.

Region Småland-Blekinge

har bildats av avdelningarna Byggnads Sydost, Byggnads Kalmar och Bygg 21: an Jönköping med regionkontor i Växjö. Ordförande: Lars Hildingsson. Avtalsansvarig: Morgan Nyberg. Kassör: Kent Unbeck. Verksamhetskontor: Kalmar, Ronneby och Jönköping.

Autogiro

Betalar du medlemsavgift via autogiro måste pengar finnas på ditt konto senast den 26 januari.

A-kassan

Ersättning från A-kassan betalas ut den 20 och den 27 januari samt den 3 och den 10 februari.

MÖTEN & SÅNT

SVENSKA BYGGNADSRARBETAREFÖRBUNDET, 106 32 STOCKHOLM
BESÖKSADRESS: HAGAGATAN 2, STOCKHOLM, TEL: 08-728 48 00

Byggnads Norrbotten

Nygatan 3, Luleå

Tfn 0920-940 80

Fax 0920-948 79

norrbotten@byggnads.se

Medlemskrets Arvidsjaur:

årsmöte tors 20 jan kl. 19.00, Rosengård.

Medlemskrets Luleå:

årsmöte ons 26 jan kl. 18.00, Byggnads exp. Nygatan 3 Luleå.

Medlemskrets Gällivare:

årsmöte ons 26 jan kl. 18.00, Byggnads exp. Postgatan 1.

Medlemskrets Överkalix:

årsmöte ons 25 jan kl. 18.00, LO-facken.

Medlemskrets Boden:

årsmöte tors 27 jan kl. 18.00, Byggnads exp. Drottninggatan 6.

Medlemskrets Jokkmokk:

årsmöte tors 27 jan kl. 19.00, Folkets Hus.

Medlemskrets Haparanda:

årsmöte 27 jan kl. 17.00, Folkets Hus.

Medlemskrets Kiruna:

årsmöte tors 27 jan kl. 17.00, Byggnads exp. Hannugatan 1 B.

Medlemskrets Pajala:

årsmöte tors 27 jan kl. 18.00, ABF Pajala.

Medlemskrets Piteå:

årsmöte tors 27 jan kl. 19.00, Nolia City.

Medlemskrets Älvsbyn:

årsmöte fre 28 jan kl. 18.30, Trescoroma.

Medlemskrets Kalix:

årsmöte sön 30 jan kl. 17.00, Gästis.

Medlemskrets Övertorneå:

sön 30 jan kl. 14.00, Folkets Hus, Björken.

Fler mötesannonser på nästa sida!

MÖTEN & SÅNT

SVENSKA BYGGNADSRARBETAREFÖRBUNDET, 106 32 STOCKHOLM
BESÖKSADRESS: HAGAGATAN 2, STOCKHOLM, TEL: 08-728 48 00

Byggnads Småland-Blekinge

Rådjursvägen 1, Växjö
Tfn 0470-75 35 30

Fax 0470-202 19

smaland-blekinge@byggnads.se

Alvesta: Årsmöte månd den 24 jan 19.00, Alvesta Folkets Hus.

Olofströms-, Mörrums- och Sölvesborg: Årsmöte onsd den 26 jan kl 18.30, Sweden Rock Norje.

Växjö: Årsmöte onsd den 26 jan kl 18.30, Avd kontoret i Växjö.

Karlskrona: Årsmöte torsd den 27 jan kl 18.30, Folkets Hus, Ö Köpmangatan 34, Karlskrona.

Lessebo: Årsmöte torsd den 27 jan kl 18.30, Folkets Hus Hovmantorp.

Ljungby: Årsmöte torsd den 27 jan kl 18.30, Restaurang Köket Ljungby.

Ronneby: Årsmöte torsd den 27 jan kl 18.30, ABF, Kungsgatan 2, Ronneby.

Traryd: Årsmöte månd den 7 febr kl 18.30, Verdandi Traryd.

Avd 6, Väst

Swedenborg Center, Lasarettsvägen 9, 461 52 Trollhättan

Tfn 0520-48 92 70

Fax 0520-48 92 9,

bygg6an@byggnads.se

Lidköping: årsmöte mån den 24 jan kl 18.30, Läktarsalen Folkets Hus, Lidköping.

Skövde-Tibro-Karlsborg: årsmöte tis 25 jan kl 17.00, Restaurang Parnassen, Skövde Kulturhus. Anmälan senast den 24 jan till 0500-44 75 01 eller 070-268 15 24.

Trollhättan/Lilla Edet: årsmöte tis 25 jan kl 17.00, Swedenborg Center, Trollhättan.

Grebbestad: årsmöte tis 25 jan kl 18.30, Folkets Hus, Hamburgsund Anmälan om deltagande senast 23 januari, ring Rickard Kronlid 0520-48 92 75.

Vänersborg: årsmöte tis 25 jan kl 18.30, Folkets Hus, Vänersborg.

Bengtstors: årsmöte ons 26 jan kl

16.30, samling Restaurang Freden, Bengtstors.

Lysekil: årsmöte ons 26 jan kl 18.30, Folkets Hus, Lysekil.

Skara-Götene: årsmöte onsd 26 jan kl 18.30, HSB:s samlingslokal, Skara.

Ed: årsmöte tors 27 jan kl 16.30, Gästhuset Tjuren, Ed.

Uddevalle: årsmöte tors 27 jan kl 18.30, Folkets Hus, Uddevalla.

Mariestad-Töreboda: årsmöte tors 27 jan kl 18.30, Sektionslokalen, Mariestad.

Mellerud: årsmöte tors 27 jan kl 18.00, ABF-lokalen, Mellerud. Anmälan till Morgan Karlsson senast 25 jan på 0520-48 92 83.

Tidaholm-Hjo-Falköping: årsmöte tors den 27 jan kl 18.30, Trinnöjesgatan 27 D, Falköping.

Åmål: årsmöte tors 27 januari kl 18.30, ABF-lokalen i Åmål.

Vara: årsmöte mån 31 jan kl 18.30, Rosa huset, Vara.

Strömstad: årsmöte tors 3 februari kl 18.00, Restaurang Park Strömstad. Obs! Anmälan om deltagande senast 1 februari till telefon: 0520-48 92 75.

Avd 11, Byggnads Mälardalen

Hemdalsvägen 1, Västerås

Tfn 021-17 87 00

Fax 021-41 04 13

malardalen@byggnads.se

Sektion 12 Strängnäs: Årsmöte 26 januari kl 18.30 på Sultans kontor.

Avd 12, Bygg 12:an

Olof Palmes Plats 1,

413 04 Göteborg

Tfn 031-774 33 00

Fax 031-774 33 77

bygg12an@byggnads.se

Sektion 1 Centrum: sektionsmöte ons 26 januari kl 17. Afigs lokaler på Järmtorget 7, vän 5 (dörr till vänster om Dubliners).

Sektion 2 Sydost: sektionsmöte ons den 26 januari kl 17.00, Viran, Folkets hus, Mölndal.

Sektion 3 Nord: sektionsmöte mån den 24 januari kl 17.00, S-lokalen på Anders Prästgatan 1 i Kungälv.

Byggnads fackklubb i NCC: klubbmöte tors den 27 januari kl 17.00, NCC:s kontor, Kromet, hörsalen.

Avd 13, Byggnads Borås

Alidelsundsgatan 9,

506 30 Borås

Tfn 033-10 01 50

Fax 033-12 06 48

boras@byggnads.se

Sektion 01, Alingsås: årsmöte tors 27 januari kl 18.00, BF:s lokaler Södra Strömngatan 15 Alingsås. Sektion 02, Borås: årsmöte mån 31 januari kl 18.00, avdelningens expedition i Borås.

Sektion 03, Herrljunga - Vårgårda: årsmöte tors 27 januari kl 18.00, Mikaelgården i Vårgårda. Anmälan till Peter Andersen tfn. 0708-13 61 56.

Sektion 04, Ulricehamn: årsmöte mån 31 januari kl 18.00, Folkets Hus Ulricehamn.

Sektion 05 Mark - Svenljunga: årsmöte mån 31 jan kl 18.00, ABF:s lokaler Fredenborgsgatan i Kinna.

Avd 18, Byggnads Örebro

Riagatan 51, 702 02 Örebro

Tfn 010-601 10 18

Fax 010-601 12 19

orebro@byggnads.se

Askersund: sektionsårsmöte tors 13 januari, kl. 18.30. Hotell Norra Vättern.

Hallsberg: sektionsårsmöte tors 20 januari, kl 18.00. Hotell Stinsen.

Nora: sektionsårsmöte tors 20 januari, kl 18.00. Folkets hus.

Lindesberg: sektionsårsmöte mån 24 januari, kl. 19.00. Folkets hus.

Örebro: sektionsårsmöte tis 25 januari, kl. 18.30, Byggfackens Hus.

Degerfors: sektionsårsmöte tors 27 januari, kl. 19.00. Folkets hus C-sal.

Hällefors: sektionsårsmöte tors 27 januari, kl 18.00. Hällefors Herrgård.

Kumla: sektionsårsmöte tors 27 januari, kl. 19.00. Folkets hus.

Frövi: sektionsårsmöte fre 28 januari, kl. 18.30. Kofallsvägen 1.

Karlskoga: sektionsårsmöte fre 28 januari, kl. 19.30. Red Brick med resp.

Avd 25, Byggnads Uppland

Portalgatan 32, Uppsala

Tfn 018-19 45 00

Fax 018-19 45 01

uppland@byggnads.se

Sektion 01: årsmöte tors 20 januari kl 18.30, Rospinglan i Östhammar.

Sektion 03: årsmöte lör 29 januari kl 12.00, Folkets Hus i Hallstavik. Årsfest efter mötet på Eckeröfärjan med avgång 15.00. Anmälan till S-O Sandin senast 22 januari på tel: 0175-20731 eller 0709-24 04 06.

Sektion 04: årsmöte tis 25 januari kl 19.00, Folkets Hus i Norrtälje.

Sektion 05: årsmöte tors 20 januari kl 19.00, Gästis i Tierp.

Sektion 06: årsmöte mån 24 januari kl 17.00, Portalgatan 32 i Uppsala.

Avd 27, Byggnads Hälsingland

Björnängsvägen 2,

826 40 Söderhamn

Tfn 0270-733 50

Fax 0270-733 60

halsingland@byggnads.se

Söderhamnssektionen: årsmöte tors 27 januari kl 18.30, Kulturens Hus.

Vill du annonsera om möten och aktiviteter?

Mejla: asa.kemkes@byggnads.se

SISTA ORDET

ARBETSGIVAREN SKA SKYDDA DIG MOT VÄDRET

ATT VARA BYGGJOBBARE i Sverige innebär att du får räkna med att jobba i alla möjliga typer av väder. Vi kan ha fina somrardagar runt +30 grader och kalla vintrar med temperaturer nedåt 30 minusgrader. För att inte tala om allt däremellan, regn, snålblåst och hagel.

Är det extremväder kan det ju hända att arbetet ställs in, men oftast måste bygget fortsätta och det är bara att ge sig ut från boden och möta den bistra verkligheten.

Det finns självklart arbetsmiljöregler kring detta, som säger att vid arbete utomhus ska arbetstagarna skyddas mot atmosfärisk påverkan som kan inverka menligt på deras hälsa och säkerhet. Det innebär med andra ord att arbetsgivaren ska ta hänsyn till det väder som råder och skydda de som arbetar.

På vintern behövs det till exempel stövlar, vindoveraller, mössor, ansiktsskydd, medan det på sommaren innebär att skydda kroppen mot solljuset, så att inte risken för till exempel hudcancer ökar.

MEN VI VET JU ALLA att det ibland är lite si och så med arbetsgivarens intresse att ordna fram skyddskläder och utrustning. Jag tror att många erfarenheter är att man gärna skyddar byggmaterial genom olika typer av väderskydd, men att de anställda

“Vi är inne på en farlig väg om vi menar att en byggjobbare måste tåla lite av varje.”

ibland kommer i andra hand. Det finns också historier om att de anställda har fått betala sina kläder själva och att skyddskläder är något som en del arbetsgivare tycker är för dyrt.

Är man inte nöjd med arbetsgivarens sätt att hantera frågan, ska man gå till sitt skyddsombud för att få hjälp.

MED DEN TEKNIK OCH forskning som finns idag borde det inte heller vara några problem att lägga resurser på att utveckla väderskydd som skyddar både material och människan samtidigt. Trots allt så bor och arbetar vi i ett land som har ett skiftande väder och som sliter på byggnader och på dom som bygger.

En rejäl investering i forskning och framtagande av väderskydd för alla är också en investering i byggjobbarnas hälsa.

Arbetsmiljöfrågorna är oerhört viktiga och för mig kommer säkerhet på arbetsplatsen väldigt högt. Arbetsmiljön är något man aldrig får spara in på, vare sig det gäller

skydd mot olyckor eller skydd mot vädrets makter.

Vi är inne på en farlig väg om vi menar att en byggjobbare måste tåla lite av varje och att det är den enskilde som ska bära kostnaden och ta ansvaret för sitt personliga skydd. Årets kalla och snörika vinter har satt fokus på utearbete och behovet av rätt klädsel för att kunna skydda sig mot kylan.

Det är ju inte så att det saknas kunskap om material som skyddar på ett bra sätt. Läser man annonserna från företagen som säljer skyddskläder, så är det rena högteknologin i materialen. Problemet är väl att det kostar en slant att investera och slipper man den kostnaden så är vissa arbetsgivare nöjda med det. Men det är ett kortsiktigt tänkande som kan få allvarliga följder för den enskilde byggjobbaren.

HANS TILLY
förbundsordförande

TELEFON 08-728 48 10
MOBIL 070-552 67 40
E-POST hans.tilly
@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL ...

...OM 2011

Då har ett nytt år börjat. Låt oss hoppas på ett år där säkerheten sätts först och en nollvision för dödsolyckor på byggarbetsplatserna.

...OM A-KASSAN

Vissa tycks tro att a-kassan behöver en bortre parentes. Det är helt fel. Istället behöver vi förbättra a-kassan så att de allra flesta löntagare får 80 procent av lönen när de är arbetslösa.

...OM NIKLAS NORDSTRÖM

Nu har det visat sig att före detta SSU-basen Niklas Nordström är köpt av Svenskt Näringsliv. Vi måste se upp med dem som så lätt kan sälja bort sina värderingar.

Posttidning B

Postens returadress
Byggnadsarbetaren
106 32 Stockholm

Adressändring för medlem i Byggnads
Kontakta förbundets lokala avdelning

Övriga adressändringar

EDB Kundtjänst
171 79 Solna
Tel: 010-588 48 08
Fax: 010-588 78 40
E-post: prenumeration@edb.com

KOLLA IN!

NYA WWW.BYGGNADSARBETAREN.SE

